

บทที่ 6

ภาคการออกแบบ

6.1 ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอยุธยา

6.1.1 ประวัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงสถาปนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2430 โดยให้ย้ายการสอนพระปริยัติธรรมจากศาลาบอกพระปริยัติธรรม หน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ไปตั้งที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และโปรดให้เรียกว่า "มหาธาตุวิทยาลัย" เปิดสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2432

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้คิดแบบสร้างถาวรวัตถุ เรียกว่า "สังฆิกเสนาสนราชวิทยาลัย" ขึ้นในวัดมหาธาตุ เพื่อใช้เป็นสถานที่บำเพ็ญพระราชกุศล พระศพสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามกุฎราชกุมาร และทรงประสงค์จะอุทิศถาวรวัตถุนี้เป็นสังฆิกเสนาสน สำหรับมหาธาตุวิทยาลัย โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2439 และทรงพระราชทานนามมหาธาตุวิทยาลัยใหม่ว่า "มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย" โดยทรงมีพระราชประสงค์ให้ใช้เป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาการชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์

แต่เป็นที่เสียดายที่การก่อสร้างอาคารสังฆิกเสนาสนราชวิทยาลัยยังไม่แล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ก็มาเสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จึงโปรดให้ดำเนินการก่อสร้างอาคารสังฆิกเสนาสนราชวิทยาลัยต่อจนแล้วเสร็จ และเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2459 จึงโปรดให้เป็นที่ตั้ง "หอพระสมุด วชิรญาณสำหรับพระนคร" อาคารสังฆิกเสนาสนราชวิทยาลัย จึงถูกเรียกในชื่อใหม่ว่า "อาคารถาวรวัตถุ" ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

เมื่อพระราชประสงค์ในการใช้อาคารสังฆิกเสนาสนราชวิทยาลัยแปรเปลี่ยนไปเช่นนี้ สมเด็จพระวันรัต (ทิต อุทยหาเถร) อธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุในสมัยนั้น จึงจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลี สนองพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 องค์เอกอัครศาสนูปถัมภก เพียงเฉพาะในส่วนของมหาธาตุวิทยาลัยเท่านั้น

พ.ศ. 2490 พระพิไลธรรม (ช้อย สุวานทตตมหาเถร) อธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุในสมัยนั้น ได้จัดประชุมพระเถระฝ่ายมหานิกายจำนวน 57 รูป เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาการชั้นสูงระดับอุดมศึกษาตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทำการเปิดสอนระดับปริญญาตรีครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 และต่อมา พ.ศ. 2498 ได้ทำการก่อสร้างอาคารเรียนมหาวิทยาลัยพาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ในที่ดินของวัดมหาธาตุเป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 3 ชั้น พื้นที่ใช้สอยประมาณ 2,400 ตารางเมตร ใช้เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนสำหรับพระนิสิตของมหาวิทยาลัยพาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จำนวนประมาณ 10 รูป เท่านั้น และได้ดำเนินการจัดการศึกษามาโดยลำดับจนกระทั่ง พ.ศ. 2527 รัฐบาลจึงได้ตรา พระราชบัญญัติรับรองวิทยฐานะหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย ต่อมาได้มีการขยายการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้นทั้งส่วนกลางและวิทยาเขต เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ภูมิภาค ทำให้อาคารสถานที่ที่มีอยู่ค่อนข้างจำกัด ไม่เพียงพอสำหรับใช้สอยในการจัดการเรียนการสอนและเป็นศูนย์กลางประสานงานกับวิทยาเขต ผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้พยายามที่จะขยายและ ก่อสร้างอาคารเพิ่มเติม แต่ก็ไม่สามารถทำได้ด้วยเหตุผลเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของวัดมหาธาตุ

พ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยพาลงกรณ์ราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 ขึ้น โดยมีสถานภาพเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ และเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ เน้นการจัดการศึกษาวิชาการด้านพระพุทธศาสนาเป็นหลัก

6.1.2 ระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยพาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยพาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ได้ปฏิบัติภารกิจในฐานะสถาบัน อุดมศึกษา โดยได้มีการจัดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ในส่วนกลาง 4 คณะ คือ

- 1) คณะพุทธศาสตร์
- 2) คณะครุศาสตร์
- 3) คณะมนุษยศาสตร์
- 4) คณะสังคมศาสตร์

2. การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ภูมิภาค โดยจัดตั้งวิทยาเขตและวิทยาลัยสงฆ์ รวม 14 แห่ง คือ

2.1 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7 แห่ง คือ

- 1) วิทยาเขตหนองคาย
- 2) วิทยาเขตขอนแก่น
- 3) วิทยาเขตนครราชสีมา
- 4) วิทยาเขตสุรินทร์

5) วิทยาเขตอุบลราชธานี

6) วิทยาสงขลานครพนม

7) วิทยาลัยสงฆ์เลย

2.2 ในเขตภาคเหนือ จำนวน 4 แห่ง คือ

1) วิทยาเขตเชียงใหม่

2) วิทยาเขตพะเยา

3) วิทยาเขตแพร่

4) วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

2.3 ในเขตภาคใต้ จำนวน 1 แห่ง คือ

1) วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

2.4 ในเขตภาคกลาง จำนวน 2 แห่ง คือ

1) วิทยาเขตบาทศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

2) วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

3. การจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัยได้เปิดสอนระดับปริญญาโท ในส่วนกลางและวิทยาเขตเชียงใหม่ สำหรับพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ 4 สาขาวิชา คือ สาขาพระพุทธศาสนา สาขาปรัชญา สาขารรมนitech และสาขาภาษาบาลี นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยมีแผนจะเปิดสอนระดับปริญญาเอก สาขาพระพุทธศาสนา รวมทั้งหลักสูตรนานาชาติระดับปริญญาโท สาขาพระพุทธศาสนา ในปีการศึกษา 2543¹⁰⁹

6.1.3 สาเหตุและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย อยุธยา

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย มีพื้นที่ใช้สอยอยู่ 2 แห่ง คือ อาคารของมหาวิทยาลัยที่ก่อสร้างขึ้นในบริเวณวัดมหาธาตุ ถนนมหาราช แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ใช้สอย ประมาณ 2,400 ตารางเมตร ซึ่งใช้เป็นทั้งสถานที่เรียนของนิสิตทั้งปริญญาตรี ปริญญาโท และเป็นทั้งสำนักงานบริหาร ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ปริมาณนิสิตและบุคลากรเพิ่มมากขึ้น อาคารสถานที่ที่มีอยู่ไม่เพียงพอจึงได้เสาะแสวงหาอาคารสถานที่เรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากวัดศรีสุदारาม ตั้งอยู่ที่ถนนบางกอกน้อย-ตลิ่งชัน แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ให้ยืมใช้อาคารชั่วคราวระยะหนึ่ง เป็นอาคารที่มีพื้นที่ใช้สอย ประมาณ 2,780 ตารางเมตร ซึ่งก็ยังไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติการกิจด้านอื่น ๆ จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องจัดหาสถานที่ตั้งถาวรให้เพียงพอกับความต้องการ ใช้สอยของมหาวิทยาลัย

ด้วยข้อจำกัดและปัญหาด้านอาคารสถานที่ที่ไม่สามารถขยายเพิ่มให้เพียงพอต่อความจำเป็นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพได้ จึงจำเป็นต้องย้ายสถานที่จัดการเรียนการสอนไปยังสถานที่ที่เป็น

¹⁰⁹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. แผนแม่บทมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย อยุธยา ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2542 หน้า 1 - 2.

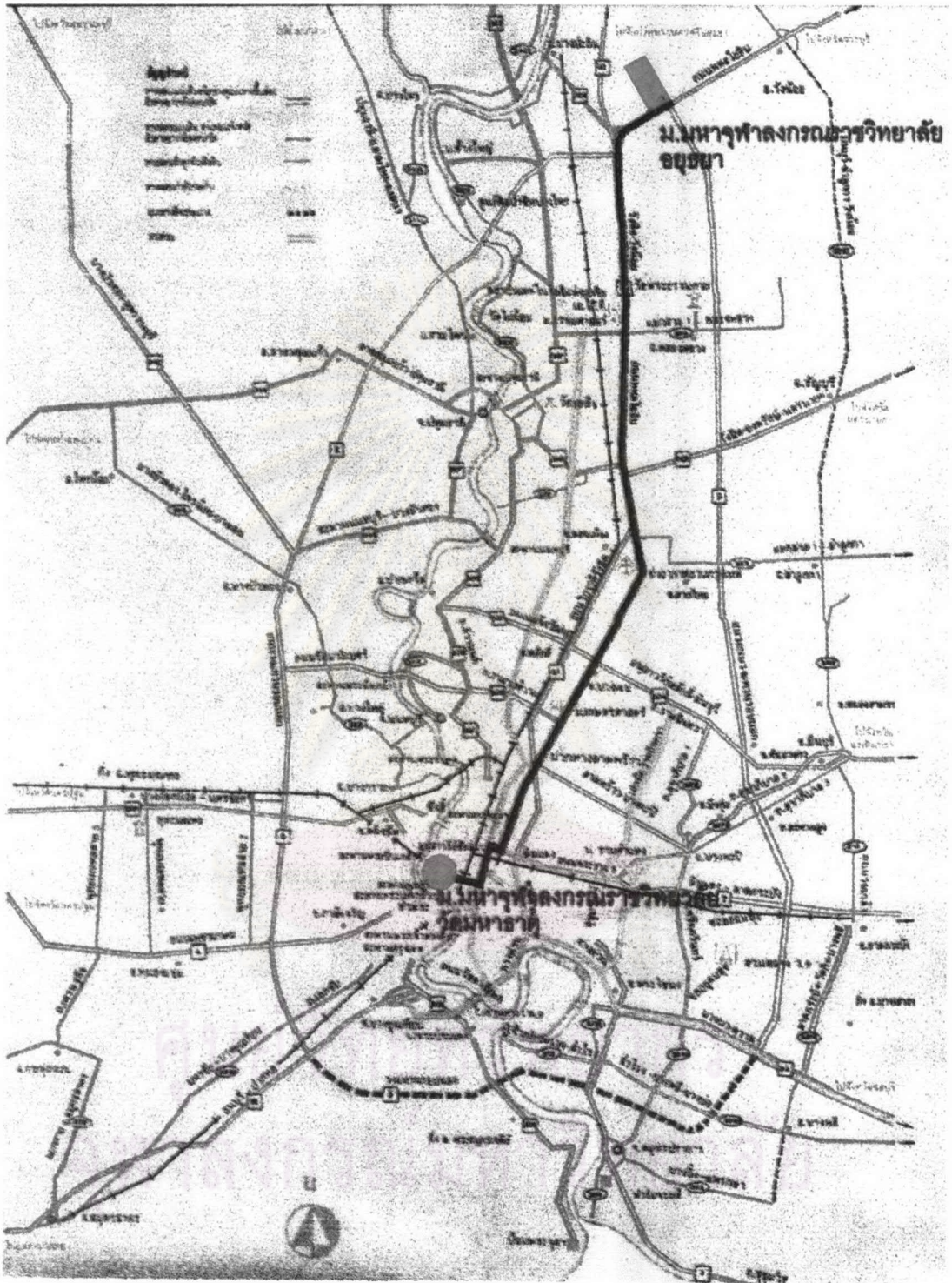
กรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย และดำเนินการก่อสร้างอาคารให้เป็นศูนย์กลางในการให้บริการอุดมศึกษา แก่พระภิกษุ สามเณร และ คฤหัสถ์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานและเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ
2. เพื่อขยายสถานที่จัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปยังสถานที่ตั้งถาวรให้เป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติการกิจหลักด้านอุดมศึกษา ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการสะท้อนภารกิจของมหาวิทยาลัยที่ต้องให้บริการวิชาการอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค อันที่จะเป็นการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการของผู้รับบริการมากขึ้น
3. เพื่อกระจายโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง
4. เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูง ให้มีมาตรฐานที่สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจให้นำไปปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
5. เพื่อดำเนินการศึกษา ค้นคว้าวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ทางด้านการศาสนา ภาษา ศิลปกรรม มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศให้เกิดความเชื่อถือน่าเชื่อถือและเชื่อมั่นจากสังคมภายนอกและการแข่งขันในระดับนานาชาติ
6. เพื่อให้บริการทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา คุณธรรม จริยธรรม และจิตใจแก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในด้านการให้คำปรึกษาแนะนำ การวิจัยและพัฒนา การทดสอบ การสำรวจ รวมทั้งการฝึกอบรม ที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
7. เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นจารีตประเพณี รวมทั้งศิลปะบริสุทธิ์และศิลปะประยุกต์ เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์รวมของชุมชน และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมในอนาคต
8. เพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจให้มีปฏิภาน่าเลื่อมใสที่นำไปสู่การแก้ปัญหาสังคมและปัญหาเศรษฐกิจแบบยั่งยืนในอนาคต¹¹⁰

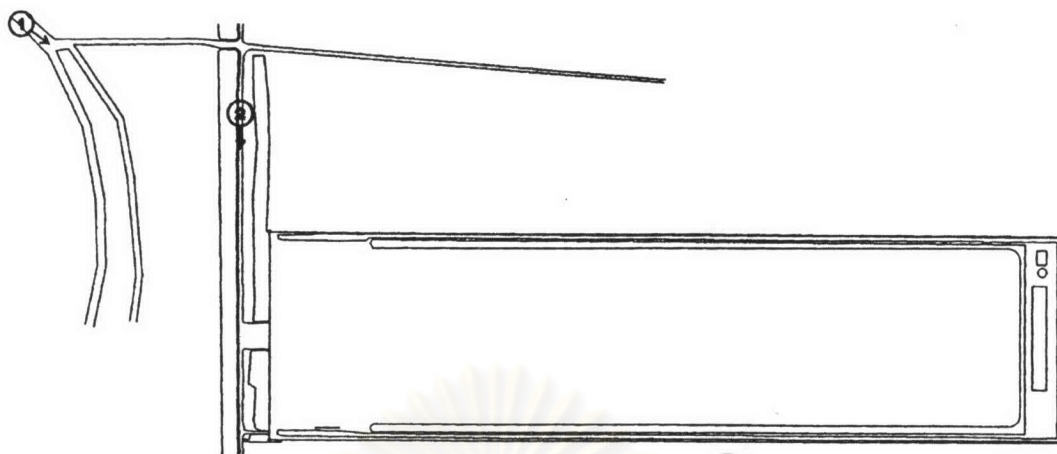
6.1.4 ที่ตั้งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา

สำหรับพื้นที่จัดตั้งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา ตั้งอยู่ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บนถนนพหลโยธิน กรุงเทพฯ - สระบุรี ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 65 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอบางบาลประมาณ 12 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นที่ราบรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีต้นสนและแหล่งน้ำภายใน รวมพื้นที่ 84 ไร่เศษ

¹¹⁰มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เรื่องเดียวกัน หน้า 22.

แผนผังที่ 6.1 แสดงเส้นทางจากมหาวิทยาลัย วัดมหาธาตุสู่มหาวิทยาลัย อยุธยา

- ① ถนนแยกจากทางด่วนยกระดับบางนา บางประอินเข้าสู่โครงการ
- ② ถนนเลียบบคลองส่งน้ำนครหลวงของกรมชลประทานเข้าสู่โครงการ

แผนผังที่ 6.2 แสดงทางเข้าโครงการมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

6.1.5 องค์ประกอบของมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ออยุธยา

เพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาที่ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการให้บริการจัดการเรียนการสอนและปฏิบัติการในด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย และเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการ ผู้เรียนทั้งพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ จึงได้คาดประมาณพื้นที่ใช้สอยตามเกณฑ์มาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป พบว่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ออยุธยา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. อาคารธรรมบริการ เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 2 ชั้น พื้นที่ประมาณ 4,800 ตารางเมตร สำหรับใช้เป็นศูนย์การจัดประชุมสัมมนา ฝึกอบรมนิสิตด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา บรรยายธรรม และอบรมด้านวิปัสสนากรรมฐานแก่คณาจารย์ นิสิต และอบรมด้านวิปัสสนากรรมฐานแก่คณาจารย์ นิสิต และประชาชนทั่วไป

2. อาคารสำนักงานอธิการบดี เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 2 ชั้น พื้นที่ประมาณ 1,500 ตารางเมตร สำหรับเป็นสถานที่ปฏิบัติการกิจด้านการบริหารเพื่อสนับสนุนการจัดการศาสนศึกษา และเป็นศูนย์กลางการประสานงานกับ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. อาคารศูนย์ผลิตสื่อการสอนและบริการวิชาการ เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 2 ชั้น พื้นที่ประมาณ 1,500 ตารางเมตร สำหรับเป็นศูนย์กลางผลิตอุปกรณ์และสื่อการสอน ศูนย์คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (C.A.I) และสื่อสำหรับให้บริการวิชาการแก่สังคม ทั้งด้านเอกสาร เทปคาสเซ็ท วีดีโอ และอุปกรณ์อื่นที่เกี่ยวข้องกับงานจัดการศึกษาและบริการวิชาการ รวมทั้งใช้เป็นที่ตั้งของหน่วยประกันคุณภาพการศึกษา

4. อาคารพิพิธภัณฑ์พระไตรปิฎก เป็นอาคาร เครื่องไม้ สูง 2 ชั้น เพื่อใช้เป็นส่วนนิทรรศการแสดงความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับพระไตรปิฎกตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังเป็นที่พักพระไตรปิฎก ไบลานฉบับสำคัญเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและบริการวิชาการ

5. อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 2 ชั้น ฐานสูง สำหรับใช้เป็นศูนย์กลางเก็บรวบรวมและให้บริการข้อมูลทางการศึกษาทั้งด้านเอกสาร ตำราสื่อ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นห้องสมุดคอมพิวเตอร์ (Electronic Library) และศูนย์เครือข่ายคอมพิวเตอร์มหาวิทยาลัยศูนย์ฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัย ศูนย์ควบคุมและฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับให้บริการบุคลากร นิสิต รวมทั้งบริการฝึกอบรมแก่ประชาชนผู้สนใจ

6. อาคารเรียนรวม เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 2 ชั้น สำหรับศูนย์ปฏิบัติการทางภาษาระบบการสอนทางไกล ศูนย์ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และปฏิบัติการวิจัยของนิสิตศูนย์ศิลปวัฒนธรรมห้อง Service สำหรับนิสิตปริญญาโท-เอก เพื่อใช้สำหรับจัดการเรียนการสอนทั้งระดับประกาศนียบัตรระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้งเป็นศูนย์ปฏิบัติการทางภาษา และสำนักงานคนบดี

7. อาคารเรียน คณะพุทธศาสตร์ เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 2 ชั้น พื้นที่ประมาณ 1365 ตารางเมตร เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนของคณะพุทธศาสตร์ และเป็นส่วนห้องทำงานอาจารย์ประจำคณะ

8. อาคารเรียน คณะครุศาสตร์ เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 2 ชั้น พื้นที่ประมาณ 1365 ตารางเมตร เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ และเป็นส่วนห้องทำงานอาจารย์ประจำคณะ

9. อาคารเรียน คณะมนุษยศาสตร์ เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 2 ชั้น พื้นที่ประมาณ 1365 ตารางเมตร เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนของคณะมนุษยศาสตร์ และเป็นส่วนห้องทำงานอาจารย์ประจำคณะ

10. อาคารเรียน คณะสังคมศาสตร์ เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 2 ชั้น พื้นที่ประมาณ 1365 ตารางเมตร เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนของคณะสังคมศาสตร์ และเป็นส่วนห้องทำงานอาจารย์ประจำคณะ

11. อาคารหอฉัน เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 3 ชั้น พื้นที่ประมาณ 6,200 ตารางเมตร เพื่อใช้เป็นโรงครัวสำหรับจัดเตรียมและบริการอาหารแก่อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต ที่พักสำหรับผู้เข้าอบรมและปฏิบัติธรรมและประชาชนทั่วไป

12. อาคารที่พักอาศัย สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 2165 ไร่ เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 5 ชั้น จำนวน 7 หลัง พื้นที่ประมาณ 19,600 ตารางเมตร สำหรับเป็นที่พักอาศัยของนิสิตปีที่ 1 ปีที่ 2 นิสิตต่างประเทศหลักสูตรนานาชาติ อาจารย์ชาวต่างประเทศ และบุคลากรที่มีสถานที่พักอยู่ไกล

13. อาคารที่พักอาศัยสำหรับบุคลากรและนักศึกษาปริญญาโท จำนวน 600 ไร่ เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 4 ชั้น จำนวน 3 หลัง พื้นที่ประมาณ 8,400 ตารางเมตร

6.2 โครงการหอพระไตรปิฎกและหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย อยุธยา

6.2.1 ประวัติและความสำคัญของหอพระไตรปิฎก

ในการศึกษาพระธรรมในครั้งอดีตต้องอาศัยการท่องจำ และคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นสำคัญ ดังนั้นพระไตรปิฎกจึงถูกเก็บรักษาไว้ในหอพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นอาคารสำคัญภายในวัด แต่ด้วยเทคโนโลยีในการพิมพ์และบันทึกข้อมูล มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ทำให้การศึกษาพระธรรมเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป จากคัมภีร์ใบลาน เปลี่ยนเป็นเล่มหนังสือ จนถึงในปัจจุบัน มีการบันทึกพระไตรปิฎกลงในแผ่นดิสก์ (Compact Disc) ทำให้หอพระไตรปิฎกลดความสำคัญลง อย่างไรก็ตามพระไตรปิฎกก็ยังคงเป็นเสมือนหัวใจของการศึกษา ดังนั้น หอพระไตรปิฎกจึงเป็นอาคารสำคัญอาคารหนึ่งในมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย อยุธยา เพื่อประดิษฐานพระไตรปิฎกดังเช่นอดีต เพื่อให้เป็นหอพระไตรปิฎก ซึ่งครบถ้วนทั้งทางด้านการศึกษาและการอนุรักษ์สัญลักษณ์แห่งพระธรรมไว้

โดยโครงการหอพระไตรปิฎก เพื่อใช้เก็บรวบรวมพระไตรปิฎกฉบับต่าง ๆ ทั้ง ภาษาไทย ภาษาบาลี และภาษาต่างประเทศ รวมทั้งคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาอื่น ๆ อีกทั้งมีการวางระบบสารสนเทศ ให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับหอสมุดโดยตรง

6.2.2 ประวัติและความสำคัญของหอสมุดกลาง

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เป็นหอสมุดที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อบริการการศึกษา ค้นคว้าวิจัยสำหรับเจ้าหน้าที่ ครู อาจารย์ พระนิสิต นักศึกษา และ นักเรียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ตลอดจนการให้บริการแก่นักศึกษา นักค้นคว้าวิจัยและประชาชนผู้สนใจทั่วไป ซึ่งมีประวัติความเป็นมาพอสังเขปได้ดังนี้

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เดิมตั้งอยู่ ณ หน้ามุข ชั้นล่างตึกมหาธาตุวิทยาลัย ได้เปิดดำเนินการเมื่อไรไม่ปรากฏหลักฐาน เพียงแต่พบรายงาน การประชุมคณะกรรมการบริหาร พ.ศ. 2495 ถึงการแบ่งส่วนงานของมหาวิทยาลัย โดยห้องสมุดเป็นเพียงงานแผนกหนึ่งขึ้นอยู่กับกองวิชาการ โดยใช้ชื่อว่า "งานแผนกห้องสมุด" ผู้รับผิดชอบมี ตำแหน่งเป็นหัวหน้าแผนก ในปี พ.ศ. 2499 มหาวิทยาลัยได้ออกระเบียบข้อบังคับว่าด้วยกิจการห้องสมุดประกอบด้วย 4 หมวด ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการห้องสมุดอย่างมีรูปแบบ

ในปี พ.ศ. 2505 มหาวิทยาลัยได้บูรณปฏิสังขรณ์ศาลาการเปรียญบรรพต มหาสุรสิงหนาทที่ใช้เป็นสำนักงานกลางของมหาวิทยาลัย เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงให้ย้าย ห้องสมุดมาตั้งที่ศาลาการเปรียญแทน โดยให้ใช้ชื่อว่า "หอสมุดกลาง" และได้ประกาศระเบียบว่าด้วยกิจการหอสมุดกลางฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2505 เพื่อให้กิจการห้องสมุดเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ในปี พ.ศ. 2512 มหาวิทยาลัยได้มีการปรับปรุงส่วนงานในสำนักงานเลขานุการใหม่ หอสมุดกลางได้ยกฐานะขึ้นเป็น "กองห้องสมุด" สังกัดสำนักงานเลขานุการซึ่งปรากฏตามประกาศของ

มหาวิทยาลัย ฉบับที่ 45/2512 และได้มีการตั้งแผนกบริหาร และบรรณานุกรักษ์ เพิ่มขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 เพื่อให้งานห้องสมุดมีความคล่องตัวมีประสิทธิภาพในการบริการยิ่งขึ้น จึงได้เพิ่มแผนกจัดหา และแผนกวิชาการ

ในปี พ.ศ. 2414 ได้เปิดบริการห้องสมุดแผนกภาษาอังกฤษขึ้นอีกแผนกหนึ่ง

พ.ศ. 2526 ได้รับยกฐานะจากกองห้องสมุดเป็น สำนักหอสมุดกลาง

พ.ศ. 2540 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2540 ได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยในการกำกับดูแลของรัฐ ได้ปรับปรุงโครงสร้างส่วนงานให้เหมาะสมกับงานและความเจริญเติบโตทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยจึงได้ปรับโครงสร้างใหม่และเปลี่ยนเป็น สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ แบ่งงานออกเป็น 3 ส่วน คือ สำนักงานบริหาร/ส่วนหอสมุดกลาง/ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ หอสมุดกลางจึงมีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ

โดยปัจจุบันอาคารหอสมุดกลางอาคาร 1 ตั้งอยู่ที่ศาลาการเปรียญบรมมหาสุสิงหนาท วัดมหาธาตุ ยุวราชรังสฤษฎิ์ และอาคาร 2 ตั้งอยู่ที่วัดพระศรีสุदारาม

และจากแผนแม่บทมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อุดรฯ ที่ต้องการให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีบทบาทในการให้การศึกษาระดับปริญญาและวิชาการชั้นสูงที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ดังนั้นจึงต้องมีหอสมุดที่สามารถตอบสนองนโยบายดังกล่าว และเพื่อให้ห้องสมุดได้มาตรฐานอย่างที่ต้องการ จึงต้องการย้ายหอสมุดจากวัดมหาธาตุฯ และจัดพระศรีสุदारามไปตั้งที่อาคารหอสมุด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อุดรฯ

6.2.3 วัตถุประสงค์ของโครงการหอพระไตรปิฎกและหอสมุดกลาง

1. เพื่อให้หอพระไตรปิฎกเป็นเสมือนสัญลักษณ์แห่งพระธรรมทั้งหมด ในโครงการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อุดรฯ

ส่วนหอสมุดกลาง เป็นหน่วยงานซึ่งขึ้นอยู่กับสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยซึ่งเน้นในด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย วิชาการทางพระพุทธศาสนา ศาสนวิทยา ปรัชญา และวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเป็นแหล่งรวบรวม บำรุงรักษา และเผยแพร่หนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมถึงเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ศาสนวิทยา ปรัชญา วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และฐานข้อมูล รวมทั้งโสตทัศนวัสดุ และอุปกรณ์การศึกษา

2. เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการให้บริการเกี่ยวกับการศึกษา ค้นคว้า วิจัย โดยเฉพาะวิชาการทางพระพุทธศาสนา ศาสนวิทยา ปรัชญา และวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรโดยให้บริการยืมสารสนเทศ และบริการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

3. เพื่อเป็นศูนย์กลางของการประสานงานการบริหารระบบงานห้องสมุดของมหาวิทยาลัย และวิทยาเขต วิทยาลัยและศูนย์การศึกษาในการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย ให้มีมาตรฐานเดียวกัน เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล

6.3 ประเภทผู้ใช้และจำนวนผู้ใช้โครงการ

6.3.1 เจ้าหน้าที่และบุคลากรภายในโครงการ

จำนวนเจ้าหน้าที่และบุคลากรภายในห้องสมุดเทียบได้จากจำนวนบุคลากรของหอสมุดในปัจจุบันที่วัดมหาธาตุฯ และวัดศรีสุदारาม และเพิ่มจำนวนขึ้นตามความเหมาะสมโดยใช้มาตรฐานจากมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2529¹¹¹ ดังนี้

1) ฝ่ายบริหารและธุรการทั่วไป

ผู้อำนวยการ	1	คน
รองผู้อำนวยการ	1	คน
เลขานุการ	1	คน
เจ้าหน้าที่ธุรการ	2	คน
พนักงานบัญชีและการเงิน	1	คน
รวม	6	คน

2) ฝ่ายวิเคราะห์และพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

บรรณารักษ์	3	คน
พนักงานห้องสมุด	6	คน
ซ่อมหนังสือ	6	คน
รวม	15	คน

หมายเหตุ : เจ้าหน้าที่คิดอัตราส่วนบรรณารักษ์ : เจ้าหน้าที่เท่ากับ 1 : 2

: เจ้าหน้าที่ซ่อมหนังสือ 3 อัตรา/หนังสือไม่เกิน 7,500 เล่ม

3) งานโสตทัศน

รับผิดชอบในการผลิตและให้บริการสื่อการเรียนการสอนเพื่อประกอบการสอนภายในมหาวิทยาลัยและเผยแพร่ออกสู่สาธารณะ

บรรณารักษ์	1	คน
นักวิชาการโสต	1	คน
พนักงานโสต	2	คน

¹¹¹ กงวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : กงวิชาการทบวงมหาวิทยาลัย, 2529. หน้า 7-11.

ช่างศิลป์	1	คน
ช่างเทคนิค	2	คน
ผู้เชี่ยวชาญการผลิต	2	คน
รวม	9	คน

4) ฝ่ายบริการ เป็นฝ่ายที่รับผิดชอบการยืมคืนหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ภายในหอสมุด ตลอดจนให้บริการแนะนำการอ่านหนังสือ การค้นคว้า และการจัดเก็บหนังสือเข้าชั้น

บรรณารักษ์	3	คน
เจ้าหน้าที่ยืมคืน	2	คน
เจ้าหน้าที่เก็บจัดหนังสือ	1	คน
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบชั้นหนังสือ	1	คน
เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดหนังสือ	1	คน
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบทางเข้าออก	2	คน
รวม	18	คน

5) ฝ่ายงานพระไตรปิฎก

เป็นฝ่ายรับผิดชอบเฉพาะพระไตรปิฎกและคัมภีร์ต่าง ๆ ทางศาสนา ทั้งที่เป็นพระไตรปิฎกฉบับโบราณ พระไตรปิฎกสาขาต่าง ๆ จนถึง พระไตรปิฎกที่บันทึกลง CD-ROM

ผู้เชี่ยวชาญ	2	คน/รูป
เจ้าหน้าที่	1	คน
รวม	3	คน

6) ส่วนศูนย์สารสนเทศ เป็นฝ่ายที่ต้องจัดหาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาให้สอดคล้องกับด้านการบริหาร การจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ผู้อำนวยการ	1	คน/รูป
เลขานุการ	1	คน/รูป
ผู้เชี่ยวชาญระบบห้องสมุด	2	คน
เจ้าหน้าที่อบรมคอมพิวเตอร์	3	คน
ช่างฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์	2	คน
รวม	9	คน

7) ส่วนงานทั่วไป

เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	4	คน
นักการภารโรง	8	คน
เจ้าหน้าที่ควบคุมงานระบบ	1	คน
รวม	13	คน

สรุป จำนวนบุคลากรและเจ้าหน้าที่ภายในโครงการ = 65 คน

6.3.2 ผู้ให้บริการห้องสมุด

1) บุคลากรและนิสิตภายในมหาวิทยาลัย

ตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ของมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีอาจารย์และนักศึกษภายในมหาวิทยาลัยสรุปได้ดังนี้

นักศึกษาระดับปริญญาตรี	2890	รูป/คน (ข้อมูลภาคการณถึงปี พ.ศ. 2549)
นักศึกษาระดับปริญญาโท	400	รูป/คน (ข้อมูลภาคการณถึงปี พ.ศ. 2549)
อาจารย์และผู้ช่วยวิชาการ	250	รูป/คน (ข้อมูลภาคการณถึงปี พ.ศ. 2549)

แต่จากการคำนวณที่นึ่งของมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2529 ทำให้สามารถเฉลี่ยผู้ใช้ห้องสมุดแต่ละวันได้ดังต่อไปนี้¹¹²

$$\begin{aligned} & \text{นักศึกษาระดับปริญญาตรี (คิดร้อยละ 20 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด)} \\ & = 2890 \times 0.20 = 578 \text{ ที่นึ่ง หนังสือ } 50 - 144500 \text{ เล่ม} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & \text{นักศึกษาระดับปริญญาโท (คิดร้อยละ 35 ของนักศึกษาระดับปริญญาโททั้งหมด)} \\ & = 400 \times 0.35 = 140 \text{ ที่นึ่ง หนังสือ } 75 - 30000 \text{ เล่ม} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & \text{อาจารย์และผู้ช่วยวิชาการ (คิดร้อยละ 10 ของอาจารย์ทั้งหมด)} \\ & = 250 \times 0.10 = 25 \text{ ที่นึ่ง หนังสือ } 100 - 25000 \text{ เล่ม} \end{aligned}$$

ดังนั้นที่นึ่งของบุคลากรและนักศึกษภายในมหาวิทยาลัยทั้งหมด 743 ที่นึ่ง

2) บุคคลภายนอก

เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยที่มีนโยบายด้านการบริการวิชาการและชุมชน ดังนั้นหอสมุดจำเป็นให้บุคคลภายนอกสามารถเข้าไปใช้บริการได้ตามความต้องการ ซึ่งมีการคาดคะเนจำนวนของบุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้บริการของหอสมุดดังนี้

$$\begin{aligned} & \text{จำนวนบุคคลภายนอก (คิดร้อยละ 5 ของจำนวนที่นึ่งของบุคลากรและนิสิตภายใน)} \\ & = 743 \times 0.05 = 37 \text{ ที่นึ่ง} \end{aligned}$$

¹¹² กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย. เรื่องเดียวกัน. หน้า 12.

สรุปจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุด

$$\begin{aligned}
 \text{จำนวนที่นั่งภายในโครงการจึง} &= \text{จำนวนบุคลากรภายในและนักศึกษา} + \\
 &\text{จำนวนบุคคลภายนอก} \\
 &= 743 + 37 \\
 &= 780 \text{ ที่นั่ง}
 \end{aligned}$$

ดังนั้นจำนวนผู้ใช้บริการหอสมุดสูงสุดของมหาวิทยาลัยประมาณ 80% ของที่นั่งทั้งหมดของหอสมุด

$$\begin{aligned}
 &= 780 \times 0.80 \\
 &= 624 \text{ คน/วัน}
 \end{aligned}$$

6.4 องค์ประกอบโครงการ

6.4.1 ส่วนบริการสาธารณะ

พื้นที่ส่วนบริการเป็นพื้นที่เชื่อมต่อภายนอกเข้าสู่โครงการ โดยจะการจัดเตรียมพื้นที่ดังต่อไปนี้

1) โถงทางเข้า

- โถงและบริเวณพักคอย
- ที่รับฝากสัมภาระ
- ที่ตรวจเช็คคนเข้าออก
- โทรศัพท์สาธารณะ

2) ส่วนประชาสัมพันธ์

- บริการข้อมูลเบื้องต้นด้วยคอมพิวเตอร์
- บอร์ดประชาสัมพันธ์
- ชั้นหนังสือแสดง
- นิทรรศการชั่วคราว

6.4.2 ส่วนหอพระไตรปิฎกและพิพิธภัณฑ์

1) ส่วนค้นคว้าข้อมูล

- ส่วนเจ้าหน้าที่ให้บริการ
- ส่วนสืบค้นข้อมูลในรูปแบบ CD-ROM
- ส่วนเก็บและอ่านคัมภีร์พระไตรปิฎก

2) ส่วนพิพิธภัณฑ์

- ส่วนเก็บพระไตรปิฎกและคัมภีร์โบราณ
- ส่วนนิทรรศการถาวร

6.4.3 ส่วนให้บริการห้องสมุด

1) ส่วนค้นคว้าข้อมูล

- ส่วนบัตรรายการและบริการค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ให้บริการสืบค้นสิ่งพิมพ์ด้วยบัตรรายการและบริการค้นข้อมูลสิ่งพิมพ์ของหอสมุดและห้องสมุดอื่น ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์
- ห้องหนังสือทั่วไป เป็นห้องอ่านและเก็บรวบรวมหนังสือทุกสาขา ซึ่งได้กำหนดกว้าง ๆ เป็น 10 หมวด ได้แก่ หนังสือปรัชญา ศาสนา สังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ ศิลป วรรณคดี และประวัติศาสตร์
- ห้องหนังสือจอง เป็นห้องเก็บและศึกษาค้นคว้าหนังสือในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่อาจารย์สั่งจองให้นักศึกษาอ่านประกอบการเรียน แยกออกมาจากหนังสือทั่วไปเพื่อสะดวกในการค้นคว้า
- ห้องหนังสืออ้างอิง เป็นห้องอ่านและเก็บหนังสือที่ไม่สามารถยืมออกจากห้องสมุดได้ อาจเป็นเพราะมีจำนวนจำกัด หรือเป็นหนังสือหายาก
- ห้องหนังสือหายาก เป็นอีกห้องหนึ่งซึ่งมีลักษณะการจัดเป็นแบบห้องสมุดปิด คือต้องมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้หยิบให้จึงสามารถนำมาค้นคว้าได้
- ห้องวารสารและหนังสือพิมพ์ เป็นห้องสำหรับเก็บและอ่านวารสารและหนังสือพิมพ์ โดยจัดบริเวณวารสารฉบับใหม่ วารสารรวมเล่ม และหนังสือพิมพ์ออกเป็นส่วน ๆ
- ห้องวิจัยส่วนบุคคล เป็นห้องสำหรับทำงานค้นคว้าหนังสือสำหรับอาจารย์และนักศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษา โดยแยกเป็นห้อง ๆ และสามารถปิดล็อกได้ เพื่อกลับมาใช้งานต่อเมื่อจำเป็นต้องออกไปทำธุระที่อื่น

2) ส่วนให้บริการ

- เคาน์เตอร์รับ-จ่ายหนังสือ เป็นที่ยืมและคืนหนังสือและสิ่งพิมพ์ทุกชนิด
- เคาน์เตอร์บริการช่วยกันค้นคว้าใช้เป็นบริการตอบคำถามและค้นหาหนังสือที่ผู้ค้นหาไม่พบ

พบ

- บริเวณถ่ายเอกสาร

3) ส่วนเจ้าหน้าที่

- ส่วนทำงานตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า
- ส่วนทำงานบริการให้ยืมคืน
- ห้องแยกหนังสือ
- ห้องซ่อมแซมและเก็บหนังสือ

6.4.4 ส่วนให้บริการโสตทัศนศึกษาและศูนย์สารสนเทศ

1) ส่วนค้นคว้าข้อมูล

- ส่วนโถงและบริเวณติดต่อบริการ เพื่อขอให้บริการของโสตทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ และติดต่องานทั่วไป

- ห้องบริการสืบค้นข้อมูลในรูปแบบ CD-ROM ให้บริการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ในรูปของฐานข้อมูลสำเร็จรูป CD-ROM
- ห้องบริการ INTERNET โดยให้บริการ INTERNET ผ่านศูนย์บริการภายในประเทศและต่างประเทศ
- ห้องอบรมคอมพิวเตอร์จำนวน 20 คน เป็นห้องที่ให้บริการสอน และฝึกฝนคอมพิวเตอร์แก่นักศึกษา และบุคคลากรทั่วไปในมหาวิทยาลัย
- ห้องคอมพิวเตอร์ สำหรับการจัดการเรียนการสอน จำนวน 30 เครื่อง
- ห้องฝึกฟังภาษา เป็นห้องสำหรับผู้สนใจเข้าไปใช้บริการนั่งฟังรายการที่ทางห้องสมุดบันทึกเทปไว้
- ห้องผลิตรายการเสียง เป็นห้องให้บริการแก่นักศึกษาและอาจารย์หรือหน่วยงานของทางมหาวิทยาลัยมาทำการบันทึกเสียงรายการ
- ห้องผลิตรายการโทรทัศน์ เป็นห้องสำหรับบันทึกและผลิตรายการเทปโทรทัศน์ของนักศึกษา อาจารย์ หรือหน่วยงานของมหาวิทยาลัย เพื่อการศึกษาและเพื่อการเผยแพร่
- ห้องประชุมเล็ก สามารถใช้เป็นห้องสัมมนาหรือบรรยายได้ในขณะเดียวกันก็สามารถใช้จัดทดลองฉายสไลด์ทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาและอาจารย์กลุ่มย่อยประมาณ 8 - 12 คน

2) ส่วนให้บริการ

- ห้องควบคุมห้องฝึกฟังภาษา
- ห้องควบคุมบันทึกเสียง
- ห้องควบคุมบันทึกรายการเทปโทรทัศน์

3) ส่วนงานเจ้าหน้าที่

- ห้องเก็บวัสดุย่อส่วน
- ห้องเก็บต้นฉบับเสียง เทปโทรทัศน์
- ห้องทำงานฝ่ายโทรทัศน์อุปกรณ์
- ห้องผลิตและซ่อมสไลด์ทัศนอุปกรณ์
- ห้องเก็บเครื่องสไลด์ทัศนอุปกรณ์
- ที่พักผ่อนเจ้าหน้าที่

6.4.5 ส่วนงานเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขานุการสำนักหอสมุด

1) ฝ่ายบริการและธุรการทั่วไป

- ห้องผู้อำนวยการสำนักหอสมุด
- ที่ทำงานเลขานุการสำนักหอสมุด
- ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย

- 2) ฝ่ายวิเคราะห์และพัฒนาระบบสารสนเทศ
 - ห้องทำงานบรรณารักษ์
 - ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
- 3) ฝ่ายโสตทัศนศึกษา
 - ห้องทำงานนักวิชาการโสตทัศนศึกษา
 - ห้องช่างอิเล็กทรอนิกส์ และช่างศิลป์
 - ห้องผู้เชี่ยวชาญการผลิตสื่อโสตทัศนศึกษา
- 4) ฝ่ายบริการ
 - ห้องทำงานบรรณารักษ์
 - ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
- 5) ฝ่ายงานพระไตรปิฎก
 - ห้องทำงานบรรณารักษ์
 - ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
- 6) ศูนย์สารสนเทศ
 - ห้องผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ
 - ที่ทำงานเลขานุการ
 - ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย
- 7) ส่วนประกอบเพิ่มเติม
 - ห้องติดต่อสอบถามและพักคอย
 - ห้องประชุม
 - ห้องเก็บเอกสาร
 - ห้องเตรียมอาหาร
 - ห้องพักผ่อน

6.4.6 ส่วนงานระบบ

- ห้องเครื่องไฟฟ้าและโทรศัพท์
- ห้องเครื่องปรับอากาศ
- ห้องเครื่องระบบสุขาภิบาล
- ห้องซ่อมบำรุง
- ห้องระบบควบคุมความปลอดภัย
- ห้องพักผ่อนเจ้าหน้าที่
- ห้องเก็บของส่วนทำความสะอาด

6.5 พื้นที่ใช้สอยโครงการ

6.5.1 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยโครงการ

ตารางที่ 6.1 ตารางการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยโครงการ

ประเภทพื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่			การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย
			ประเภท	จำนวน	จำนวนหน่วย	พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)	
1. ส่วนบริการสาธารณะ								ผู้ใช้บริการสูงสุด 624 คน / วัน ห้องสมุดเปิดให้บริการประมาณ 9 ชม. ต่อวัน ดังนั้นเฉลี่ยผู้ใช้ต่อ ชม. = $\frac{624}{8} = 78$ คน
1.1 โถงทางเข้า								
โถงและบริเวณพักคอย	เข้าออกและพักคอย	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	78 คน/ชม.	1	93	93	
ที่รับฝากสัมภาระ	รับฝากของผู้มาใช้	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	78 คน/ชม.	78	0.05	3.9	
ที่ตรวจเช็คคนเข้าออก	เช็คคนมาใช้บริการ	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	78 คน/ชม.	1	3	3	
โทรศัพท์สาธารณะ	โทรศัพท์ต่อสื่อสาร	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	5	5	0.72	3.6	
1.2 ส่วนประชาสัมพันธ์								
บริการข้อมูลเบื้องต้น	ใช้คอมพิวเตอร์ค้นหาข้อมูลเบื้องต้น	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	78 คน/ชม.	2	1.75	3.5	

ประเภทพื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์ที่ใช้สอย
			ประเภท	จำนวน	จำนวนหน่วย	พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)		
บอร์ดประชาสัมพันธ์	อ่านข้อมูลข่าว สารของ มหาวิทยาลัยและ หอสมุด	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	78 คน/ชม.	1	2.4	2.4	7	
ชั้นหนังสือแสดง	เลือกชมหนังสือที่ ห้องสมุดจัดหามา ใหม่	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	78 คน/ชม.	1	3.84	3.84	2	
นิทรรศการชั่วคราว	แสดงนิทรรศการ หมุนเวียน	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	78 คน/ชม.	1	12		7	
เก็บของนิทรรศการชั่วคราว	เก็บของ	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	78 คน/ชม.	1	15		7	
รวมพื้นที่							113.24		
ทางสัญจร							33.9		ทางสัญจร 30%
รวมพื้นที่ส่วนบริการ สาธารณะ							147		

ประเภทพื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย	
			ประเภท	จำนวน	จำนวนหน่วย	พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)			
2. ส่วนพระไตรปิฎก									พื้นที่ทั้งหมด = 0.45 ต่อ 328 เล่ม	
2.1 ส่วนค้นคว้าข้อมูล										
โถงทางเข้า	เข้าออกและพักคอย	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	1	1	9	9	9	7	∴ พระไตรปิฎก 3500 = $\frac{3500}{328} \times 0.45 = 4.8$ ตร.ม.
ส่วนติดต่อสอบถาม	ให้บริการและแนะนำ	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่	1	1	4.5	4.5	4.5	7	
ส่วนสืบค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์	สืบค้นข้อมูล	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	3	3	0.88	2.64	2.64	6	
ส่วนอ่านพระไตรปิฎก 80 ที่นั่ง	นั่งอ่านหนังสือ	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์		50	1.5	75	75	1	
ส่วนเก็บพระไตรปิฎก 3,500	เก็บและให้บริการหนังสือแบบขึ้นเบิก	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์		1	4.8	4.8	4.8	2	

ประเภทพื้นที่ที่ใช้อยู่	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์ที่ใช้อยู่
			ประเภท	จำนวน	จำนวนหน่วย	พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)		
2.2 ส่วนพิพิธภัณฑ์									
ส่วนเก็บพระไตรปิฎกและคัมภีร์โบราณ	เก็บและแสดงพระไตรปิฎก	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	9	0.96	8.64	7	คิดจากจำนวนตู้พระไตรปิฎก 7 - 9 ใบ	
ส่วนนิทรรศการถาวร	จัดแสดงนิทรรศการ	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	9	25	25	7		
รวมพื้นที่						129.58			
ทางสัญจร						38.87		ทางสัญจร 30%	
รวมพื้นที่ส่วนหอพระไตรปิฎกและพิพิธภัณฑ์						168.5			
3. ส่วนให้บริการห้องสมุด									
3.1 ส่วนค้นคว้าข้อมูล									
พื้นที่วางตู้บรรณการ	สืบค้นข้อมูลผ่านตู้บรรณการ	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	1	1.2	1.2	2		
พื้นที่วางคอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูล	สืบค้นข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	8	0.88	7.02	7		
ห้องอ่านหนังสือทั่วไป 470 ที่นั่ง	นั่งอ่านหนังสือ	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	470	1.5	470	1		

ประเภทพื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์ที่ใช้สอย
			ประเภท	จำนวน	จำนวนหน่วย	พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)		
ที่เก็บหนังสือทั่วไป 150,000	เก็บและให้บริการหนังสือแบบชั้นเปิด	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่	1	205	205	2	จำนวนหนังสือคิดจาก จำนวนผู้ใช้ห้องสมุด 50 เล่มต่อนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี = 50 x 2890 = 144,500 เล่ม 75 เล่ม ต่อนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา = 75 x 400 = 30,000 เล่ม 100 เล่มต่ออาจารย์ = 100 x 250 = 25,000 เล่ม ดังนั้นหนังสือทั้งหมดของ ห้องสมุด = 199500 เล่ม	
ห้องอ่านหนังสือของ 80 ที่นั่ง	นั่งอ่านหนังสือ	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	80	2.0	160	1		
ที่เก็บหนังสือของ 8,500 เล่ม	เก็บและให้บริการหนังสือแบบชั้นเปิด	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	1	12	12	2		
ห้องอ่านหนังสืออ้างอิง 100 ที่นั่ง	นั่งอ่านหนังสือ	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่	100	2.0	200	1		
ที่เก็บหนังสืออ้างอิง 35,000 เล่ม	เก็บและให้บริการหนังสือแบบชั้นเปิด	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	1	48	48	2		
ห้องอ่านวารสารและหนังสือพิมพ์ 50 ที่นั่ง	นั่งอ่านหนังสือ	8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	50	1.5	75	1		
ที่เก็บวารสารและหนังสือพิมพ์ 4,000 เล่ม		8.00 - 22.00	นักศึกษา อาจารย์	1	5.5	5.5	2	วารสารปัจจุบัน 500 เล่ม วารสารยี่สิบเล่ม 3,500 เล่ม	

ประเภทพื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์ที่ใช้สอย
			ประเภท	จำนวน	จำนวนหน่วย	พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)		
ห้องทำงานวิจัย	อ่านหนังสือ	8.00 - 22.00	อาจารย์ และ บัณฑิตศึกษา	4	9	36	3		
	ทำงานวิจัย								
ห้องทำรายงานเป็นกลุ่ม 4 - 6 คน	อ่านหนังสือและ ทำรายงาน	8.00 - 24.00	นักศึกษา	4	9	36	3		
	ห้อง นั่ง								
3.2 ส่วนให้บริการ				2	30	60	8	สรุปงานทำขึ้นต่อพื้นที่ อาคาร 75 ตร.ม.	
เคาน์เตอร์รับจ่ายหนังสือ	บริการยืม-คืน หนังสือ	8.00 - 19.00	เจ้าหน้าที่	1	30	30	7		
	บริเวณช่วยค้นคว้า								
บริเวณถ่ายเอกสาร	ตอบคำถามและ ช่วยค้นคว้า	8.00 - 22.00	เจ้าหน้าที่	1	1.65	3.3	6		
	3.3 ส่วนเจ้าหน้าที่								
ห้องแยกหนังสือ	ถ่ายเอกสาร	8.00 - 22.00	เจ้าหน้าที่	2	5	10	5		
	จัดแยกหนังสือ เก็บตามหมวด ต่าง ๆ								

ประเภทพื้นที่ที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์ที่ใช้สอย
			ประเภท	จำนวน	จำนวนหน่วย	พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)		
ห้องซ่อมและเก็บหนังสือ	ซ่อมแซมและเก็บหนังสือชำรุด	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	3	1	30	5		
รวมพื้นที่						1640.02			
ทางสัญจร						492		ทางสัญจร 30%	
รวมพื้นที่ส่วนให้บริการ						2132			
4. ส่วนให้บริการโสตทัศนศึกษาและศูนย์สารสนเทศ									
4.1 ส่วนค้นคว้าข้อมูล									
บริเวณติดต่อบริการ	ติดต่อสอบถาม	8.00 - 19.00	นักศึกษา อาจารย์	15	15	1	5		
บริการ CD-ROM	บริการโปรแกรมสำเร็จรูป CD-ROM	8.00 - 19.00	นักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่	24	24	1	5	คอมพิวเตอร์ 9 เครื่อง	
ห้องบริการ INTERNET	ให้บริการ อินเทอร์เน็ต	8.00 - 19.00	นักศึกษา อาจารย์	9	1	24	5	คอมพิวเตอร์ 9 เครื่อง	
ห้องอบรมคอมพิวเตอร์	อบรมคอมพิวเตอร์	8.00 - 16.30	บุคลากร นักศึกษา	18	1		5		

ประเภทพื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์ที่ใช้สอย
			ประเภท	จำนวน	จำนวน หน่วย	พื้นที่ ต่อหน่วย (ตร.ม.)	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)		
ห้องคอมพิวเตอร์	ใช้คอมพิวเตอร์ ช่วยทำงาน	8.00 - 19.00	นักศึกษา อาจารย์	36	1	80	80	5	คอมพิวเตอร์ 6 เครื่อง
	ฝึกทักษะทางด้าน การฟัง	8.00 - 19.00	นักศึกษา	20	20	1.5	30	2	
	ผลิตรายการเสียง	8.00 - 19.00	บุคลากร นักศึกษา	7	1	15	15	5	
	ผลิตเทปโทรทัศน์	8.00 - 19.00	บุคลากร นักศึกษา	10	1	25	25	5	
ห้องนำ	ประชุมนักศึกษา หรือฉายภาพ ยนตร์	8.00 - 19.00	นักศึกษา อาจารย์	50	1	75	75	3	
		8.00 - 21.00	นักศึกษา อาจารย์	-	30	2	60	8	สุขภัณฑ์ 1 ชั้นต่อพื้นที่ 75 ตร.ม.

ประเภทพื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		จำนวนหน่วย	พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์ที่ใช้สอย
			ประเภท	จำนวน		พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)			
4.2 ส่วนให้บริการ										
ห้องควบคุมห้องฝึกฟังภาษา	ควบคุมห้องฟังภาษา	8.00 - 19.00	เจ้าหน้าที่	1	1	6	6	5		
ห้องควบคุมบันทึกเสียง	ควบคุมการบันทึกเสียง	8.00 - 19.00	เจ้าหน้าที่	1	1	9	9	5		
ห้องควบคุมบันทึกรายการเทปโทรทัศน์	ควบคุมการบันทึกรายการ	8.00 - 19.00	เจ้าหน้าที่	1	1	7	9	5		
4.3 ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่										
ห้องเก็บวัสดุย่อยส่วน	เก็บวัสดุย่อย	8.00 - 19.00	เจ้าหน้าที่	1	1	6	6	5		
ห้องเก็บต้นฉบับเสียงและเทปโทรทัศน์	จัดเก็บเทป	8.00 - 19.00	เจ้าหน้าที่	1	1	9	9	5		
ห้องทำงานฝ่ายโทรทัศน์อุปกรณ์	ทำงาน	8.00 - 19.00	เจ้าหน้าที่	3	1	20	20	5		
ห้องผลิตและช่วยไลต์ทัศน์อุปกรณ์	ผลิตและซ่อมวัสดุไลต์ฯ	8.00 - 19.00	เจ้าหน้าที่	2	1	30	30	5		
ห้องเก็บเครื่องไลต์ทัศน์อุปกรณ์	เก็บของ	8.00 - 19.00	เจ้าหน้าที่	1	1	15	15	5		

ประเภทพื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์ที่ใช้สอย
			ประเภท	จำนวน	จำนวนหน่วย	พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)		
ที่พักผ่อนพนักงาน	พักผ่อน	8.00 - 19.00	เจ้าหน้าที่		1	25	25	5	
รวม							477		
ทางสัญจร							119.25		ทางสัญจร 25%
รวมพื้นที่ให้บริการโสตทัศนศึกษาและศูนย์สารสนเทศ							596.25		
5. ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่									
5.1 ฝ่ายบริหารและธุรการทั่วไป									
ห้องผู้อำนวยการ	ทำงาน	8.00 - 16.30	ผู้อำนวยการ	1	1	12	12	7	
ที่ทำงานเลขานุการ	ทำงาน	8.00 - 16.30	ผู้อำนวยการ	1	1	3	3	7	
ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย	ทำงาน	8.00 - 16.30	ผู้อำนวยการ	4	1	3	12	7	
5.2 ฝ่ายวิเคราะห์และพัฒนาศูนย์ทรัพยากรสารสนเทศ									
ห้องทำงานบรรณรักษ์	ทำงาน	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	3	1	9	27	1	
ห้องทำงานเจ้าหน้าที่	ทำงาน	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	6	6	4.5	27	1	

ประเภทพื้นที่ที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		จำนวนหน่วย	พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์ที่ใช้สอย
			ประเภท	จำนวน		พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)			
5.3 ฝ่ายโสตทัศนศึกษา										
ห้องทำงานนักวิชาการโสตทัศนศึกษา	ทำงาน	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	2	2	9	18	1		
ห้องช่างอิเล็กทรอนิกส์และช่างศิลป์	ทำงาน	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	2	2	4.5	9	1		
ห้องผู้เชี่ยวชาญการผลิตสื่อ	ทำงาน	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	2	2	4.5	9	1		
5.4 ฝ่ายบริการ										
ห้องทำงานบรรณารักษ์	ทำงาน	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	3	3	9	27	1		
ห้องทำงานเจ้าหน้าที่	ทำงาน	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	5	5	4.5	22.5	1		
5.5 ฝ่ายงานพระไตรปิฎก										
ห้องทำงานบรรณารักษ์	ทำงาน	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	2	2	9	18	1		
ห้องทำงานเจ้าหน้าที่	ทำงาน	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	1	1	4.5	4.5	1		
5.6 ศูนย์สารสนเทศ										
ห้องผู้อำนวยการ	ทำงาน	8.00 - 16.30	ผู้อำนวยการ	1	1	12	12	7		
ห้องทำงานเลขานุการ	ทำงาน	8.00 - 16.30	เลขานุการ	1	1	3	3	7		
ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย	ทำงาน	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	7	7	3	21	7		

ประเภทพื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		จำนวนหน่วย	พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์ที่ใช้สอย
			ประเภท	จำนวน		พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)			
5.7 ส่วนประกอบเพิ่มเติม										
ห้องติดต่อสอบถามและพักคอย	พักคอยและติดต่อสอบถาม	8.00 - 16.30	บุคคลภายนอก	3-5	1	9	9	7		
ห้องประชุม	ประชุมเจ้าหน้าที่	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	20	1	32	32	6		
ห้องเก็บเอกสาร	เก็บของ	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่		1	12	12	7		
ห้องเตรียมอาหาร	เก็บและประกอบอาหารต่าง ๆ	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	3-4	1	9	9	7		
ห้องพักผ่อน		8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	8-10	1	24	24	6		
ห้องนำชาย / หญิง		8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	1	1	32	32	5		
พื้นที่รวม							343			
ทางสัญจร 20%							68.6			
รวมพื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่							411.6			
6. ส่วนงานระบบ										
ห้องเครื่องไฟฟ้ากำลัง	จ่ายไฟในโครงการ	24 ชม.			1	36	36	9		

ประเภทพื้นที่ที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่			ที่มา	การวิเคราะห์ที่ใช้สอย
			ประเภท	จำนวน	จำนวนหน่วย	พื้นที่ต่อหน่วย	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)		
5.7 ส่วนประกอบเพิ่มเติม									
ห้องติดต่อสอบถามและพักคอย	พักคอยและติดต่อสอบถาม	8.00 - 16.30	บุคคลภายนอก	3-5	1	9	9	7	
ห้องประชุม	ประชุมเจ้าหน้าที่	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	20	1	32	32	6	
ห้องเก็บเอกสาร	เก็บของ	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่		1	12	12	7	
ห้องเตรียมอาหาร	เก็บและประกอบอาหารต่าง ๆ	8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	3-4	1	9	9	7	
ห้องพักผ่อน		8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	8-10	1	24	24	6	
ห้องนำชาย / หญิง		8.00 - 16.30	เจ้าหน้าที่	1	1	32	32	5	
พื้นที่รวม							343		
ทางสัญจร 20%							68.6		
รวมพื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่							411.6		
6. ส่วนงานระบบ									
ห้องเครื่องไฟฟ้ากำลัง	จ่ายไฟในโครงการ	24 ชม.			1	36	36	9	

6.5.2 สรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ

1. ส่วนบริการสาธารณะ	147.00	ตร.ม.
2. ส่วนพระไตรปิฎก	168.50	ตร.ม.
3. ส่วนให้บริการห้องสมุด	2132	ตร.ม.
4. ส่วนให้บริการโสตทัศนศึกษาและศูนย์สารสนเทศ	596.25	ตร.ม.
5. ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่สำนักหอสมุด	411.60	ตร.ม.
6. ส่วนงานระบุ	174.90	ตร.ม.
รวมพื้นที่ทั้งหมดในส่วนอาคาร	3630.25	ตร.ม.

ที่มาของตาราง 6.1

1. กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเรื่องมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย, 2529.
2. มั่นมาส ชลลิต, คุณหญิง. คู่มือบรรณารักษ์. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2541.
3. Ernst Neufert, Architects' Data London : The Alden Press, 1991.
4. John Hancock Callender. Time-Saver Standards New York : Mc Graw-Hill, 1966.
5. กรณีศึกษา พื้นที่ใช้สอยได้มาจากการศึกษากรณีศึกษา
6. Charles G. Ramsey and Harold R. Sleeper. Architectural Graphic Standards : New York : John Wiley & Sons Inc., 1970.
7. ผู้เขียน โดยการวิเคราะห์
8. สังขกร บุญชวน. กฎหมายด้วยลายเส้น. กรุงเทพฯ : บริษัทวิญจักร, 2540.
9. งานระบบ พื้นที่ใช้สอยได้จากการวิเคราะห์งานระบบอาคาร.

6.6 การออกแบบและผลงานการออกแบบ

หอพระไตรปิฎกและหอสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ในโครงการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณฯ อยุธยาฯ ในการออกแบบจึงต้องพิจารณาตั้งแต่การจัดองค์ประกอบภายในผังของโครงการให้สอดคล้องกัน ดังนั้น จึงมีแนวคิดในการออกแบบเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

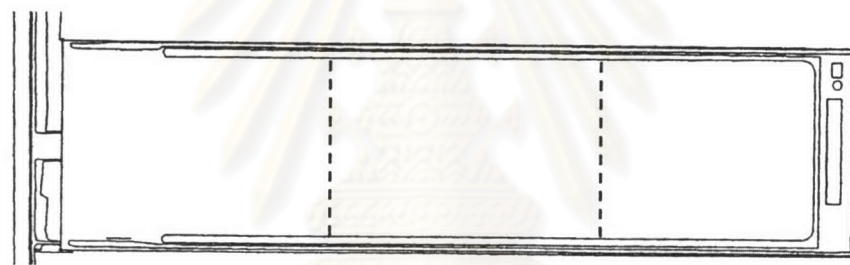
6.6.1 แนวคิดและผลงานการออกแบบผังบริเวณ

6.6.2 แนวคิดและผลงานการออกแบบหอพระไตรปิฎก

6.6.3 แนวคิดและผลงานการออกแบบอาคารหอสมุด

6.6.1 แนวคิดและผลงานการออกแบบการวางผังบริเวณ

เนื่องจากโครงการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นเสมือนศูนย์กลางการศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัย และมีการกำหนดที่ตั้งที่ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้นแนวคิดในการออกแบบตอบสนองความต้องการของการเรียนการสอนและการปฏิบัติการกิจต่างๆ การจัดวางผังจึงมีแนวคิดดังต่อไปนี้

ส่วนสาธารณะ

ส่วนการศึกษา

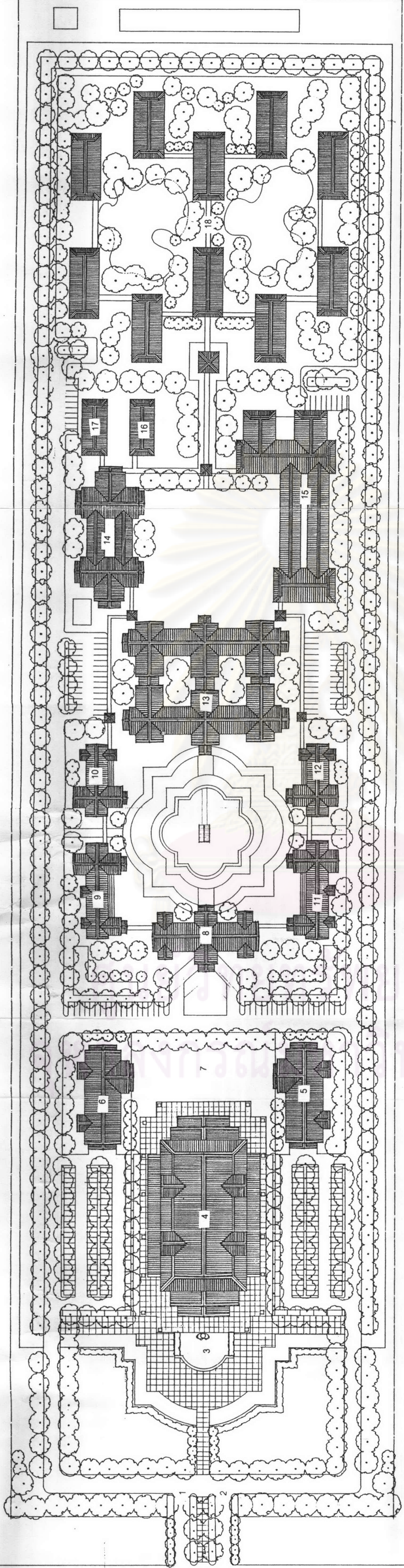
ส่วนที่พักอาศัย

สำหรับมหาวิทยาลัยสงฆ์, ลักษณะการแบ่งพื้นที่จะไม่เหมือนภายในวัด ดังนั้นการจัดสรรส่วนต่างๆ ของโครงการจึงจัดขึ้นเพื่อความสะดวก ความเป็นส่วนตัวและตอบสนองต่อประโยชน์ใช้สอย โดย

ส่วนสาธารณะ เป็นพื้นที่ที่จะมีการให้บุคคลภายนอกเข้ามาร่วมใช้งานด้วย เช่น มีการสัมมนาฝึกอบรมนิสิตจากภายนอกและประชาชนทั่วไป ส่วนที่ 2 คือ **ส่วนการศึกษา** เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มอาคารเรียนทั้ง 4 คณะ เป็นพื้นที่ที่ให้เฉพาะนิสิตและบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยใช้เป็นหลัก จัดตั้งส่วนการศึกษาไว้กลางที่ตั้งโครงการเนื่องจากการสัญจรของพระใช้ทางเท้าจึงไม่ควรอยู่ไกลจากที่พักมากนัก

ส่วนที่พักอาศัย คล้ายกับส่วนสังฆาวาสของวัด ต้องการความสงบและเป็นส่วนตัวมากกว่าส่วนอื่นๆ จึงจัดให้เป็นส่วนที่อยู่ด้านหลัง แต่มีทางเท้าและถนนเชื่อมต่อได้โดยสะดวก

จากแนวความคิดดังกล่าวจึงได้เสนอแนวทางการออกแบบผังบริเวณดังต่อไปนี้

องค์ประกอบภายในโครงการ

1. ทางเข้า
2. ทางออก
3. พระบรมรูปราชกาลที่ 5
4. อาคารศูนย์ผลิตสื่อการสอน
5. อาคารสำนักงานอธิการบดี
6. อาคารสำนักงานอธิการบดี
7. ลานกิจกรรม
8. อาคารเรียนบัณฑิตวิทยาลัย
9. อาคารเรียนคณะพุทธศาสตร์
10. อาคารเรียนคณะครุศาสตร์
11. อาคารเรียนคณะมนุษยศาสตร์
12. อาคารเรียนคณะสังคมศาสตร์
13. อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ
14. อาคารเรียนรวม
15. อาคารหอฉันและโรงครัว
16. อาคารที่พักอาศัยสำหรับบุคลากรและนักศึกษาปริญญาโท (ชาย)
17. อาคารที่พักอาศัยสำหรับบุคลากรและนักศึกษาปริญญาโท (หญิง)
18. อาคารที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ภาพลายเส้นที่ 6.1 ผังบริเวณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อุดรธานี

มาตราส่วน 1 : 1500

6.6.2 แนวคิดและการออกแบบหอพระไตรปิฎก

จากความต้องการให้หอพระไตรปิฎกเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของพระธรรมทั้งมวล และต้องการใช้เป็นจุดศูนย์กลางของการศึกษา จึงตั้งหอพระไตรปิฎกไว้กลางสระน้ำ ระหว่างอาคารเรียนทั้ง 4 คณะ และเพื่อให้สามารถเชื่อมต่อกับหอสมุดโดยสะดวกจึงหันด้านหน้าอาคารสู่อุทิศ

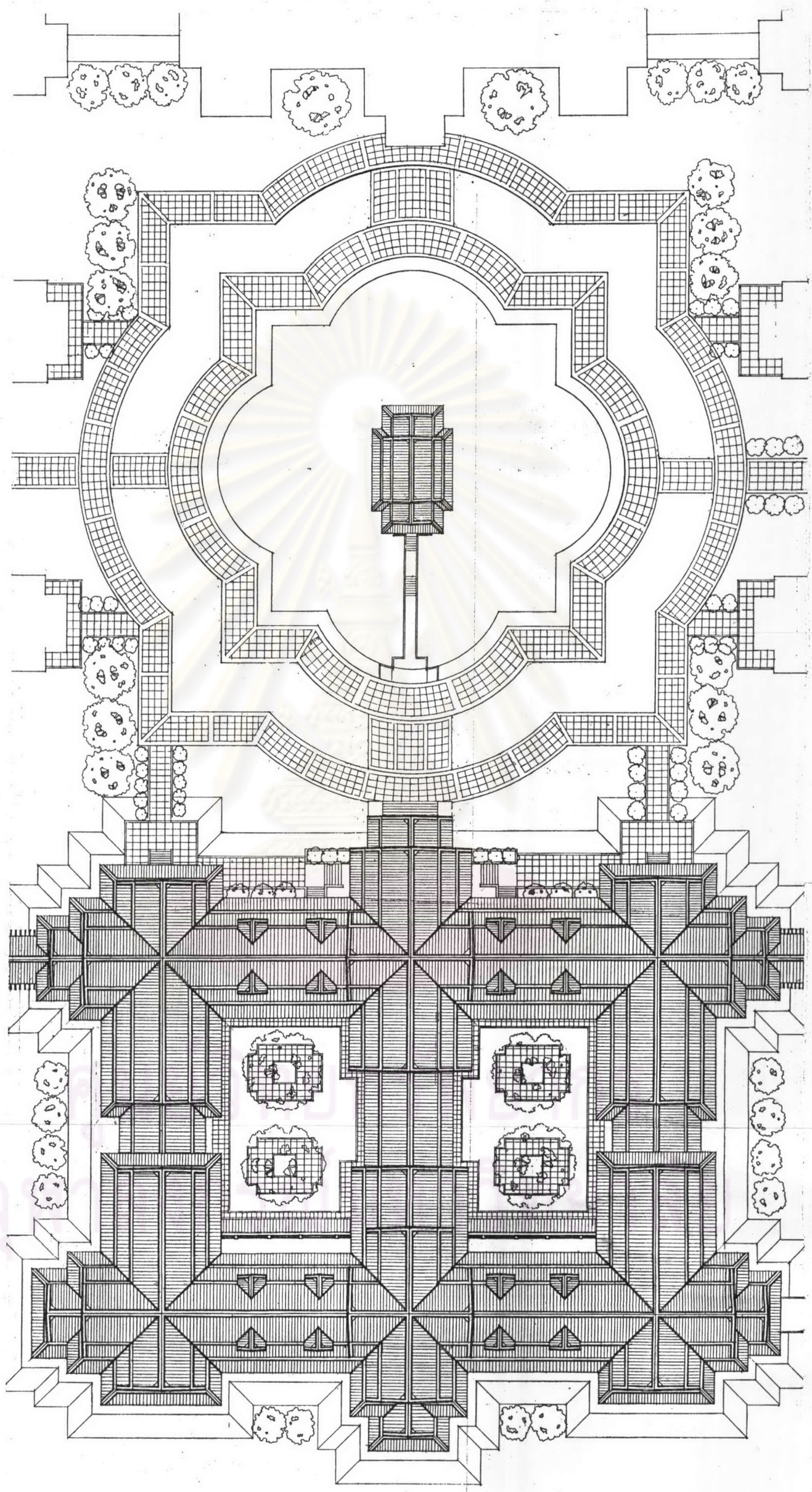
จากการศึกษาหอพระไตรปิฎกในสมัยรัตนโกสินทร์ พบหอพระไตรปิฎกลักษณะหอสอง ขนาดเล็ก และเป็นเครื่องก่อมากที่สุด ดังนั้นจึงนำเอาลักษณะเด่นของหอดังกล่าวมาใช้ในการออกแบบ แต่มีขนาดใหญ่กว่าหอพระไตรปิฎกทั่วไปเล็กน้อย เพื่อจัดพื้นที่ภายในเป็นส่วนพิพิธภัณฑ์แสดงวิธีการจัดเก็บพระไตรปิฎกแบบโบราณ สำหรับรูปแบบโดยรวมมีส่วนฐานเป็นชั่มคูหาทรงพนม ตั้งอยู่ในสระน้ำ มีระเบียงโดยรอบ ราวระเบียงเป็นบัวหลังเจียดและกรุด้วยกระเบื้องประเภทจีน ส่วนตัวห้องเก็บพระไตรปิฎกเป็นห้อง 2 ช่วงเสา ยกสูงจากพื้นระเบียง ตั้งอยู่บนฐานปัทม์และมีประตูทางเข้าด้านหน้า ชั่มประตูและหน้าต่างตกแต่งด้วยลายพฤกษาชาติ เป็นลายปูนปั้นปิดทองและคันทายก็เป็นการผูกลายจากลายพฤกษาชาติเช่นเดียวกัน ภายในเขียนภาพจิตรกรรมผนังเรื่องราวการสังคายนาครั้งต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์

ส่วนหลังคา เนื่องจากต้องการหลังคาที่เป็นลักษณะของหอพระไตรปิฎก แต่มีความสวยงามมากขึ้น จึงทำเป็นหลังคา 3 ตับ ลดมุขหน้าหลังและมีกันสาดยื่นยาวในส่วนการตกแต่งเป็นการใช้ข้อฟ้าใบระกาหางหงส์ ซึ่งผูกลายจากลายพฤกษาชาติเพื่อให้เข้ากับองค์ประกอบอื่นๆ ของอาคาร ส่วนหน้าบันนั้นใช้ทรงพระเกี้ยว อันเป็นพระราชลัญจกรของรัชกาลที่ 5 และยังเป็นตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยอีกด้วย

ส่วนโครงสร้างอาคารใช้เป็นการผสมผสานระหว่างโครงสร้างสมัยโบราณและสมัยปัจจุบัน กล่าวคือในส่วนฐานที่ต้องการความคงทนมากใช้เป็นโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก แต่ในส่วนหลังคาต้องการแสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมประเพณีจึงใช้เป็นโครงสร้างไม้อย่างเรือนเครื่องลำยอง

จากแนวความคิดดังกล่าว จึงได้เสนอแนวทางการออกแบบหอพระไตรปิฎกดังต่อไปนี้

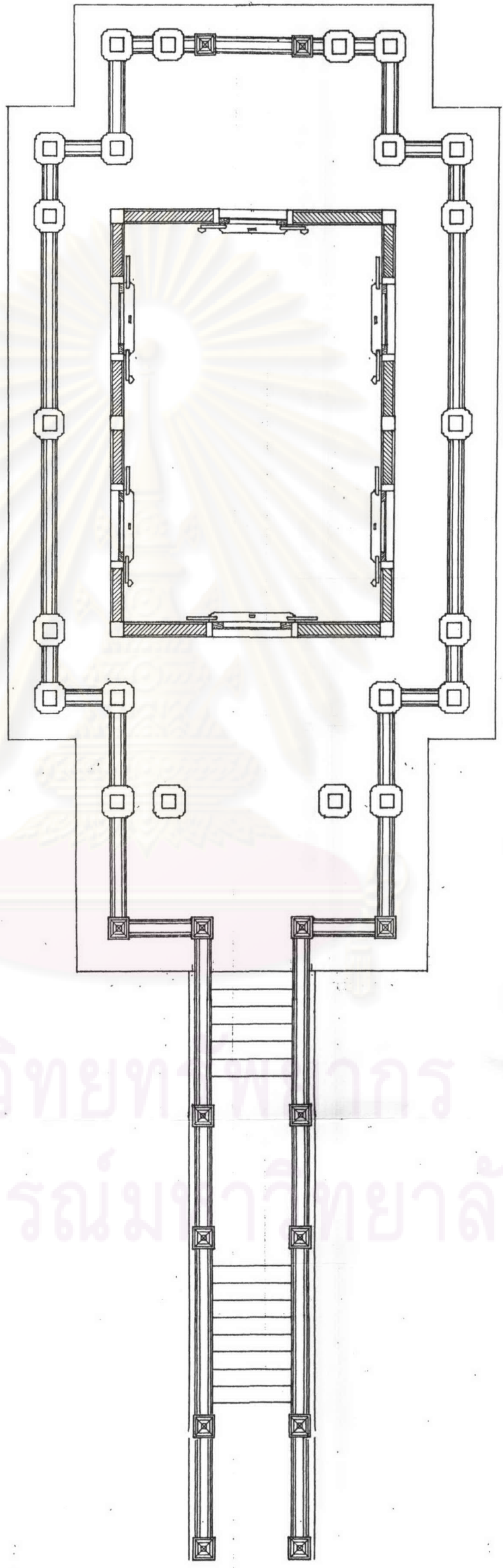
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพลายเส้นที่ 6.2 ผังหอพระไตรปิฎกและหอสมุด

มาตราส่วน 1 : 500

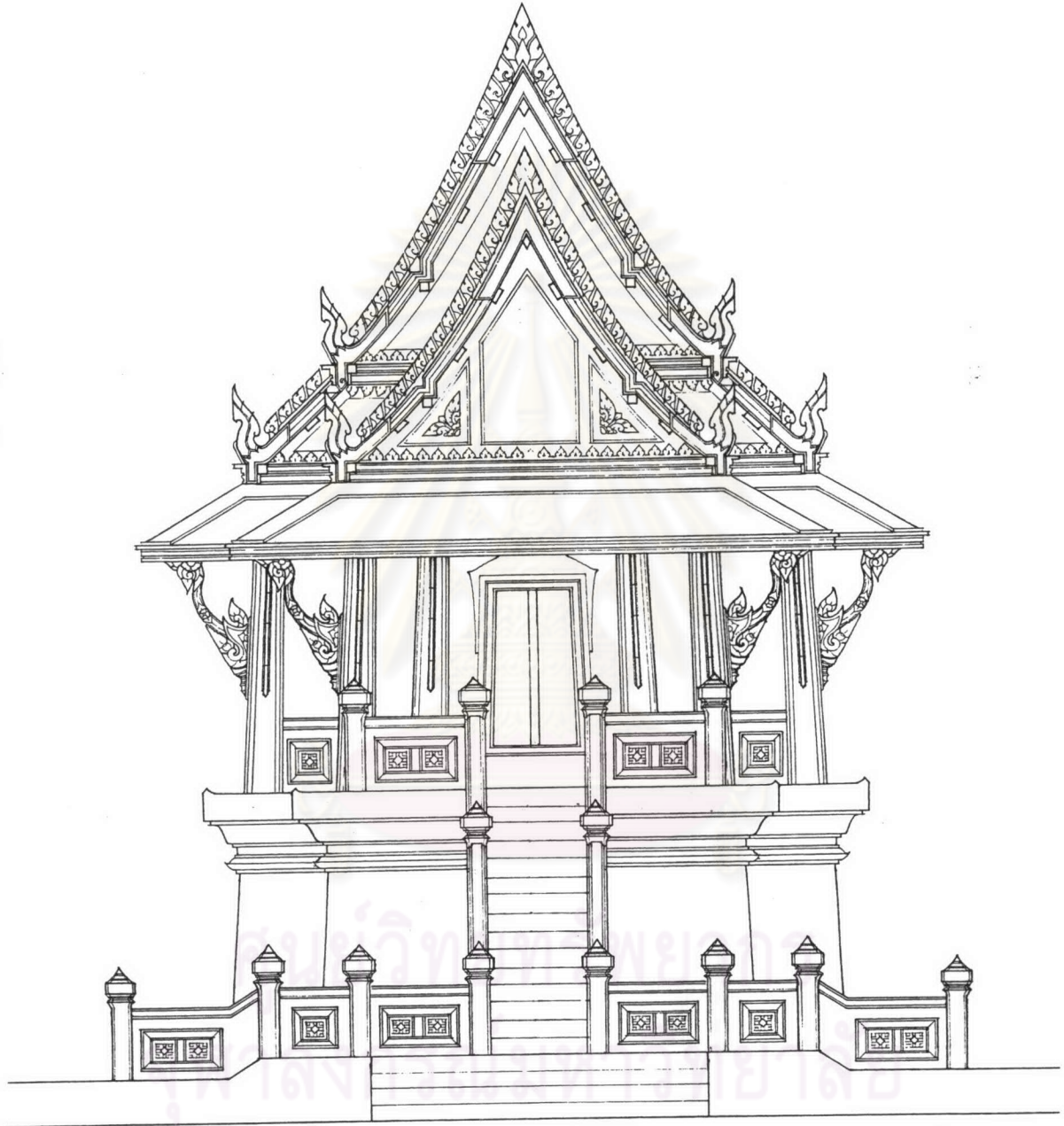

ภาพลายเส้นที่ 6.3 ผังพื้นที่พระไตรปิฎก

มาตราส่วน 1 : 75

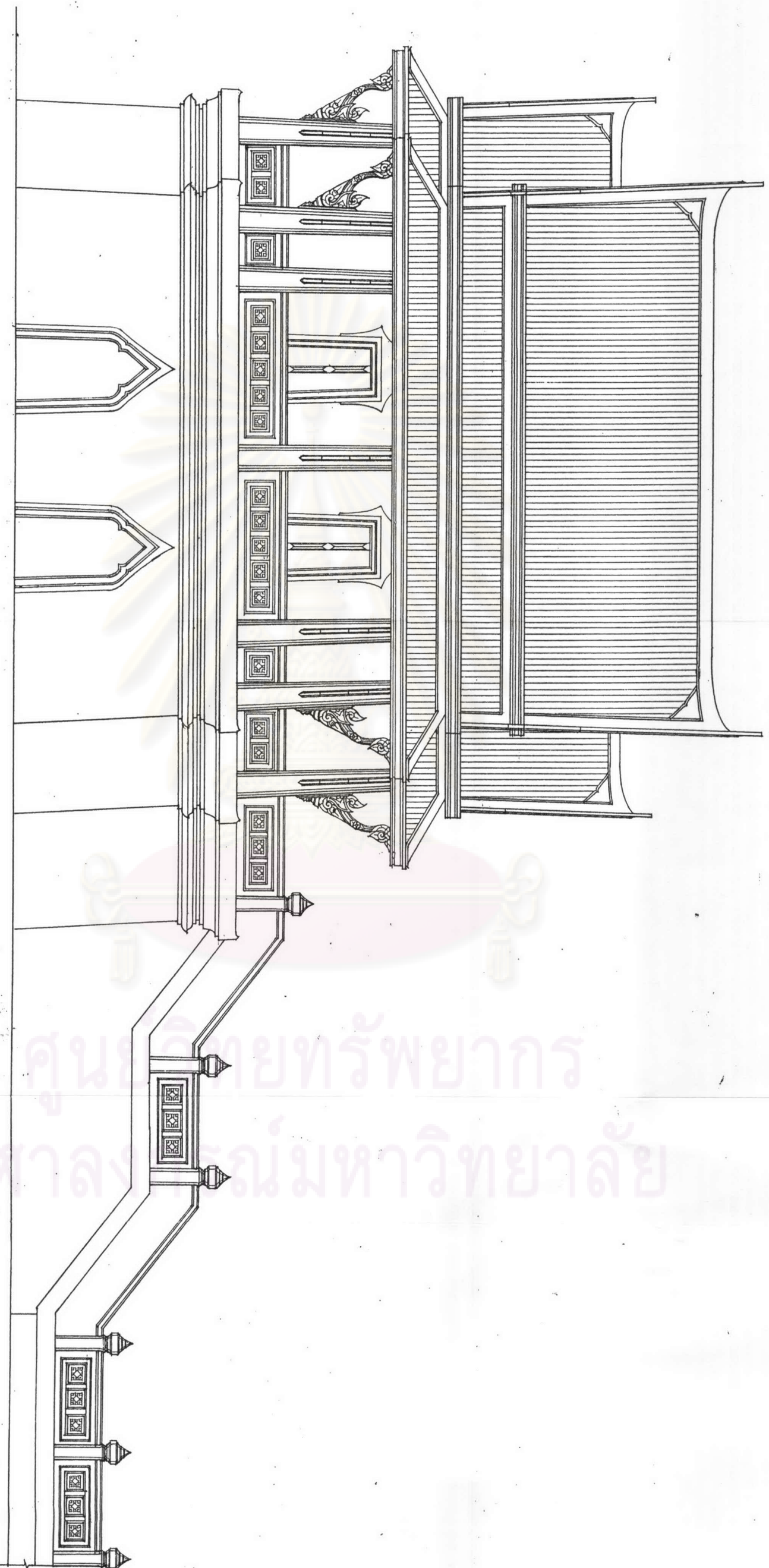

ศูนย์วิทยเทคโนโลยี
ภาลลกรณมหาวิทยาลัย

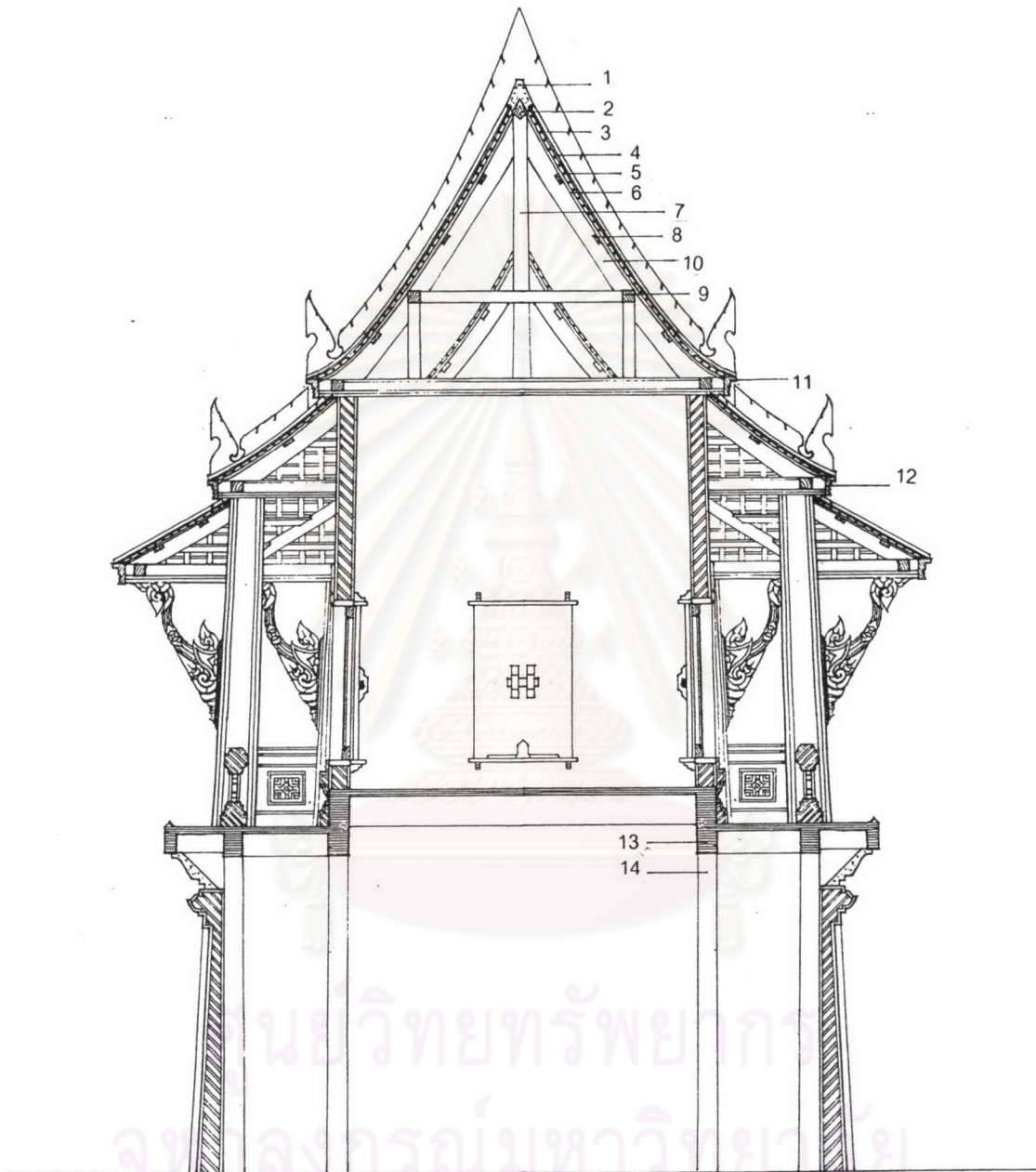
ภาพลายเส้นที่ 6.4 รูปตั้งหอไตรปิฎกด้านหน้า

มาตราส่วน 1 : 75

ภาพลายเส้นที่ 6.5 รูปตั้งหอพระไตรปิฎกด้านข้าง

มาตราส่วน 1 : 75

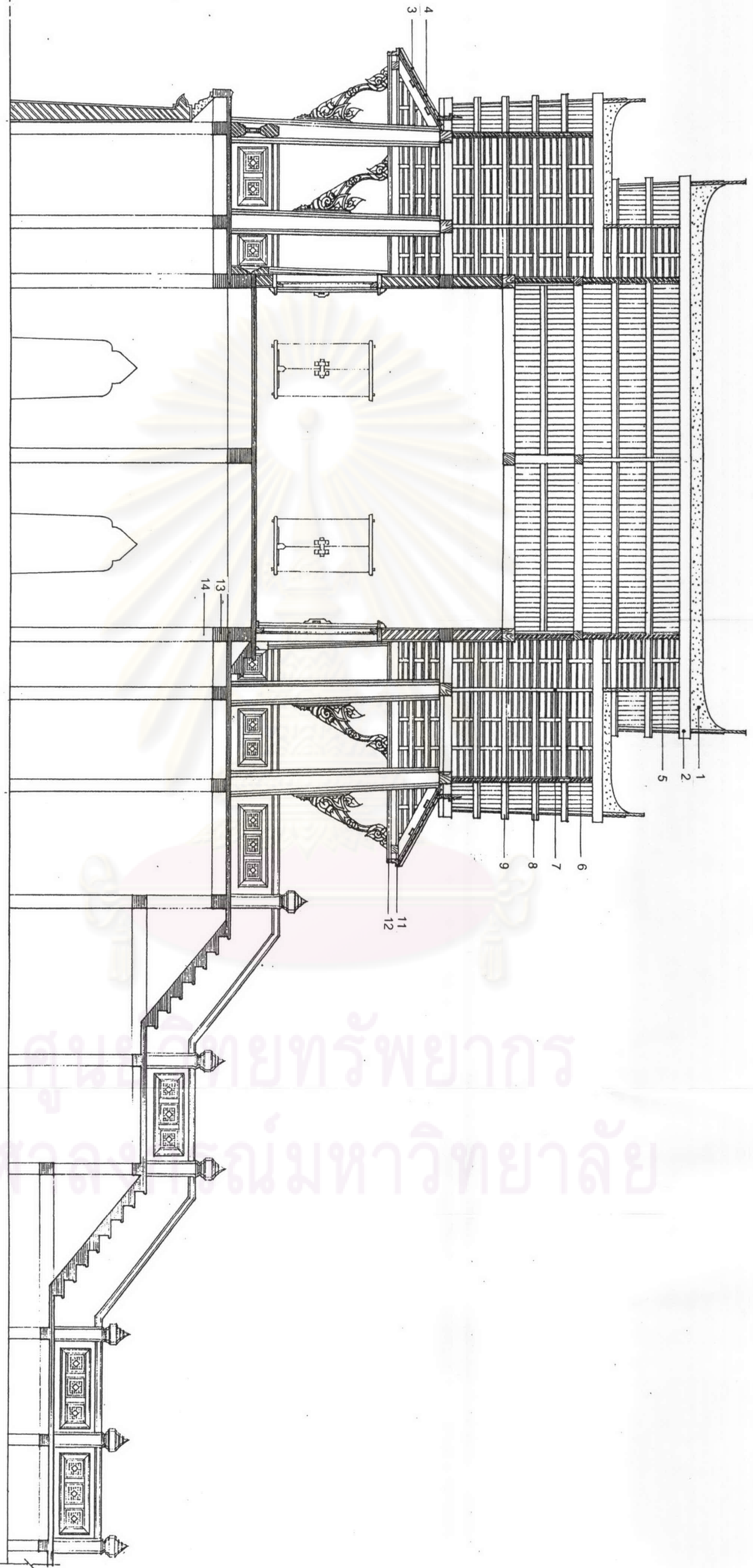

ภาพลายเส้นที่ 6.6 รูปตัดหอพระไตรปิฎกด้านสกัด

มาตราส่วน 1 : 75

รายการประกอบแบบ

1. ปูนหลบสันหลังคา	8. แพลานไม้ 2" x 4"
2. ออกไก่ไม้ 6" x 6"	9. แป้ไม้ 4" x 4"
3. ปูนหลบกระเบื้อง	10. จันทันไม้ 2" x 5"
4. กระเบื้องดินเผาหางมน	11. สะพานหนู 1" x 4"
5. ระแนงไม้ 1" x 1" @ 0.13	12. เชิงกลอนไม้ 1" x 8"
6. กลอนไม้ 1" x 3" @ 0.50	13. คาน ค.ส.ล.
7. เสาดั้งไม้ 6" x 6"	14. เสาค.ส.ล.

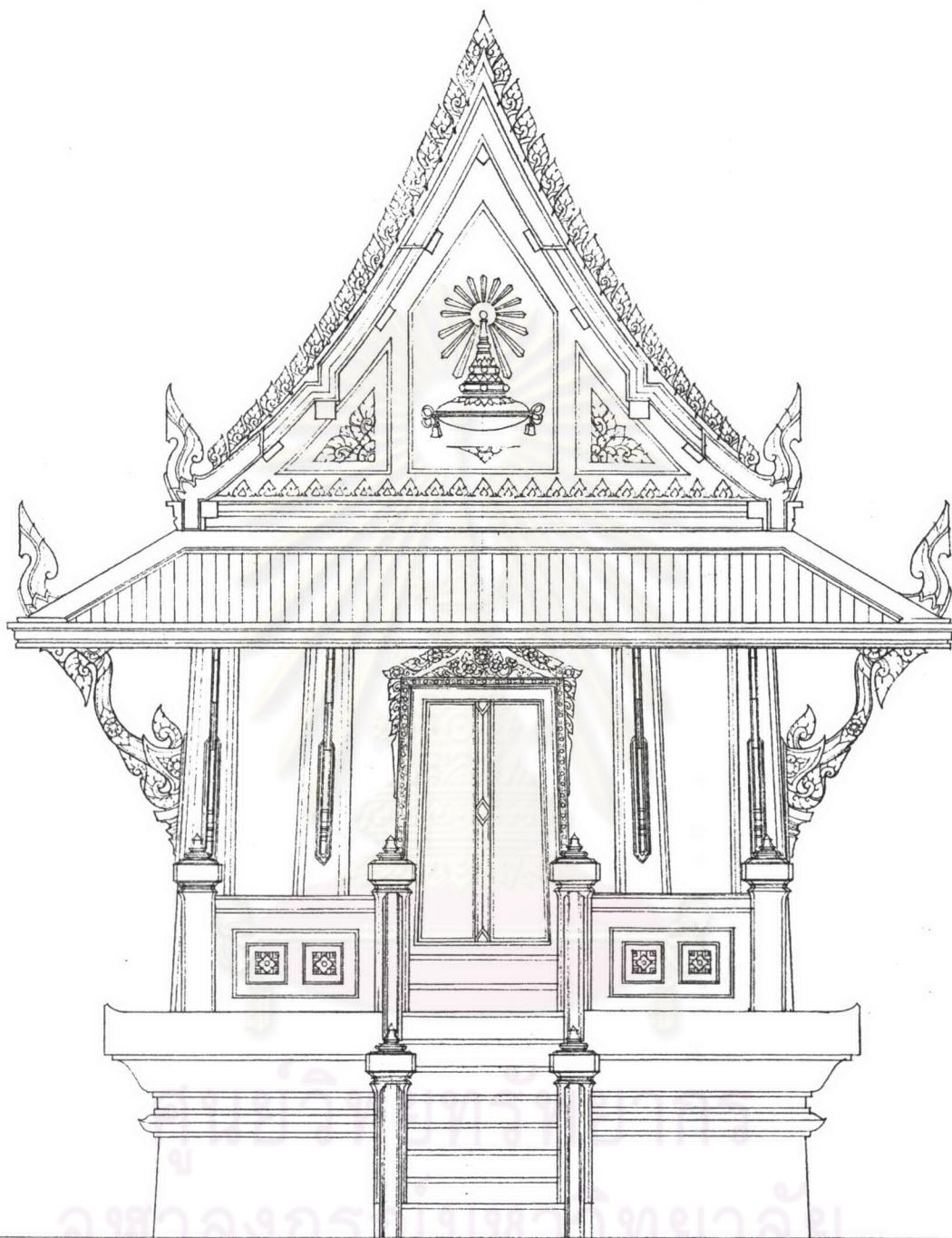

รายการประกอบแบบ

- 1. ปูนทอตันหลังคา
- 2. อกไม้ 6" x 6"
- 3. ปูนทอกระเบื้อง
- 4. กระเบื้องดินเผาทางมน
- 5. ระแนงไม้ 1" x 1" @ 0.13
- 6. กอลไม้ 1" x 3" @ 0.50
- 7. เสาดิ่งไม้ 6" x 6"
- 8. แปดามไม้ 2" x 4"
- 9. แป้ไม้ 4" x 4"
- 10. จันทันไม้ 2" x 5"
- 11. สะพานหนู 1" x 4"
- 12. เฌงกลอนไม้ 1" x 8"
- 13. คาน ค.ล.ล.
- 14. เสาค.ล.ล.

ภาพถ่ายเส้นที่ 6.7 รูปตัดหอพระไตรปิฎกด้านขวา

มาตราส่วน 1 : 75

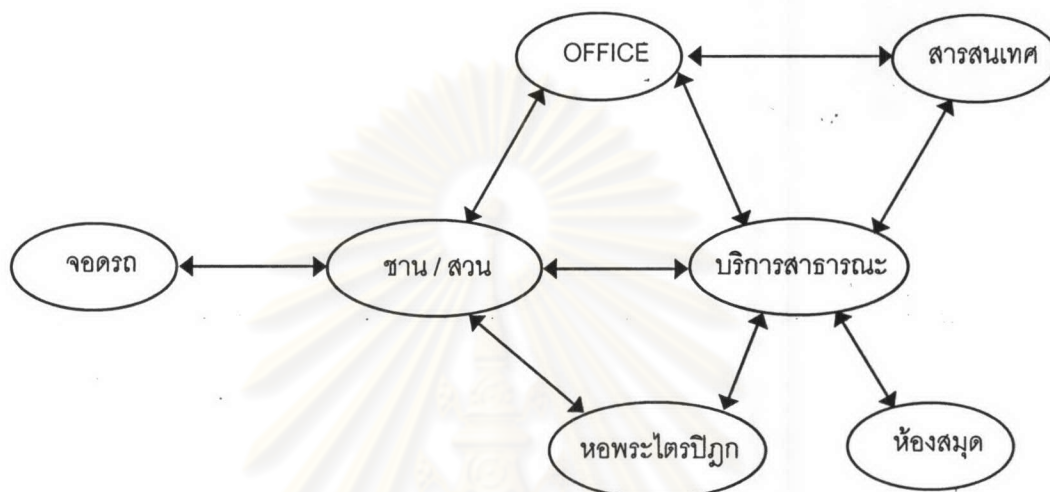

ภาพลายเส้นที่ 6.8 แบบขยายมุขด้านหน้าหอพระไตรปิฎก

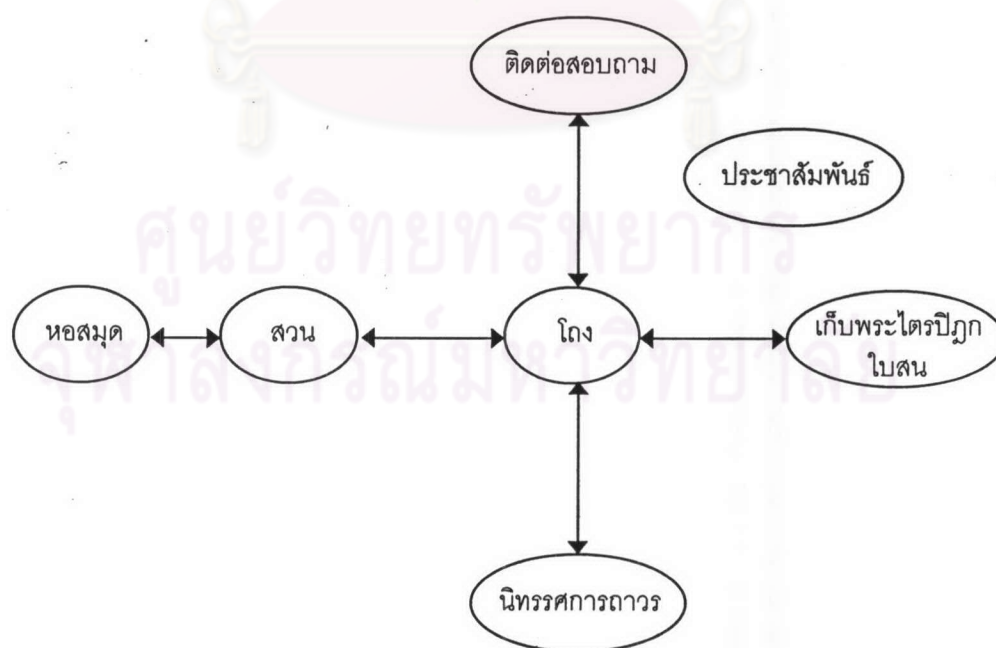
มาตราส่วน 1 : 50

6.6.3 การออกแบบและผลงานการออกแบบอาคารหอสมุด

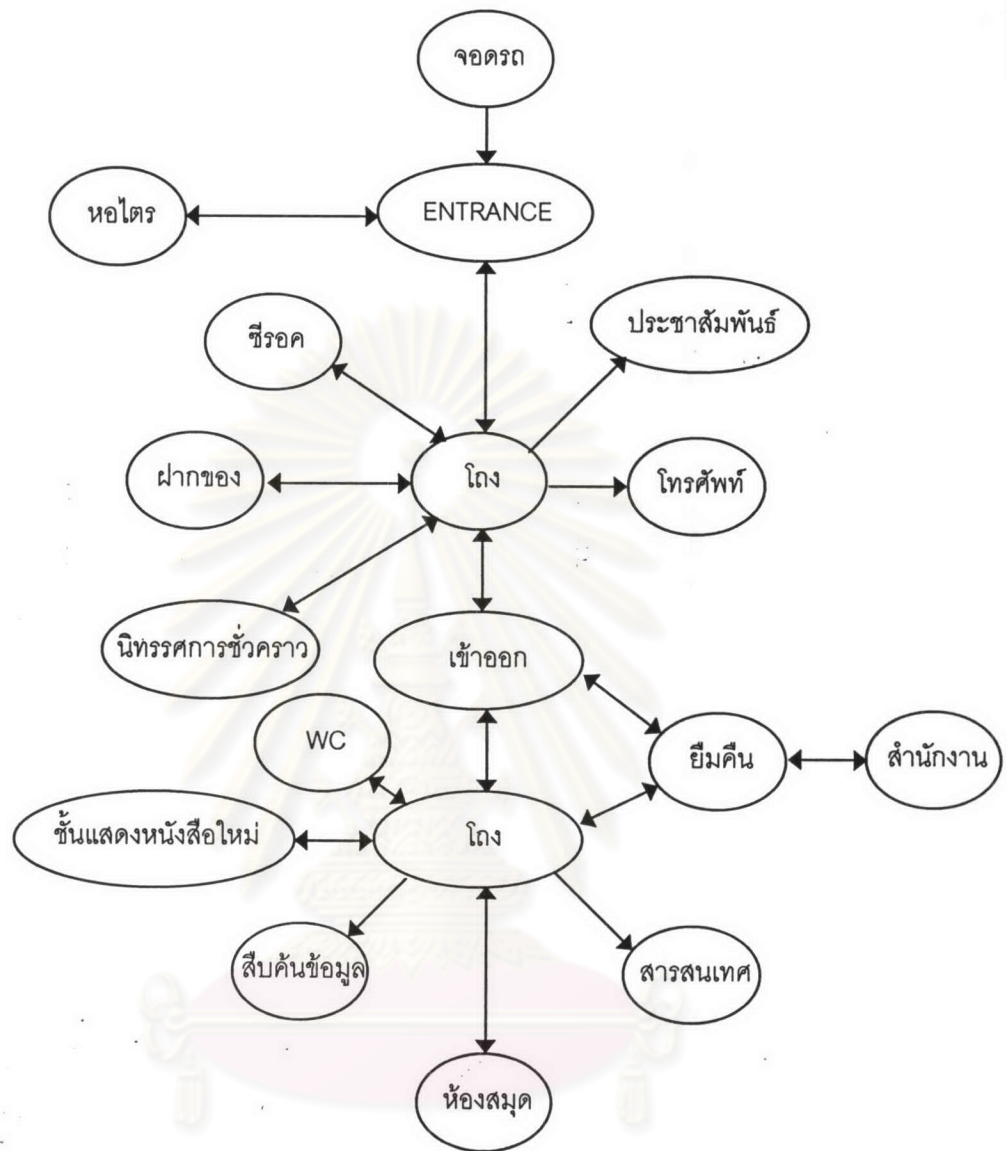
อาคารหอสมุดเป็นอาคารขนาดใหญ่และต้องการตอบสนองต่อพื้นที่ใช้สอยมากมาย อีกทั้งยังต้องการรูปแบบที่เป็นอาคารไทยที่เหมาะสมกับวิทยาลัยสงฆ์ในปัจจุบัน ดังนั้นแนวคิดในการออกแบบหลักจึงเป็นการปรับเอารูปแบบอาคารไทย และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้สอดคล้องกัน ซึ่งในการออกแบบสามารถแบ่งองค์ประกอบของอาคารออกเป็นแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 6.1 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหอสมุดโดยรวม

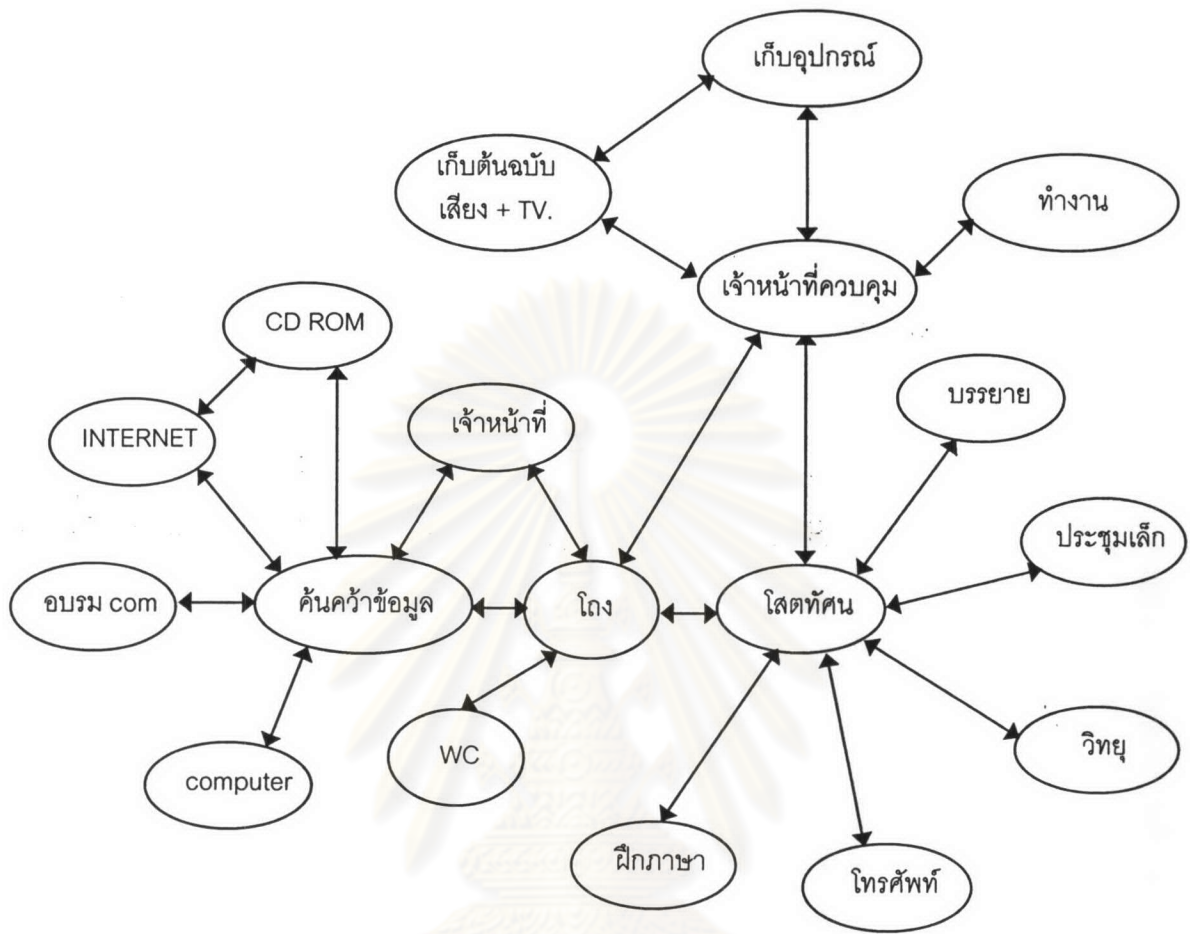

แผนภูมิที่ 6.2 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนหอพระไตรปิฎก

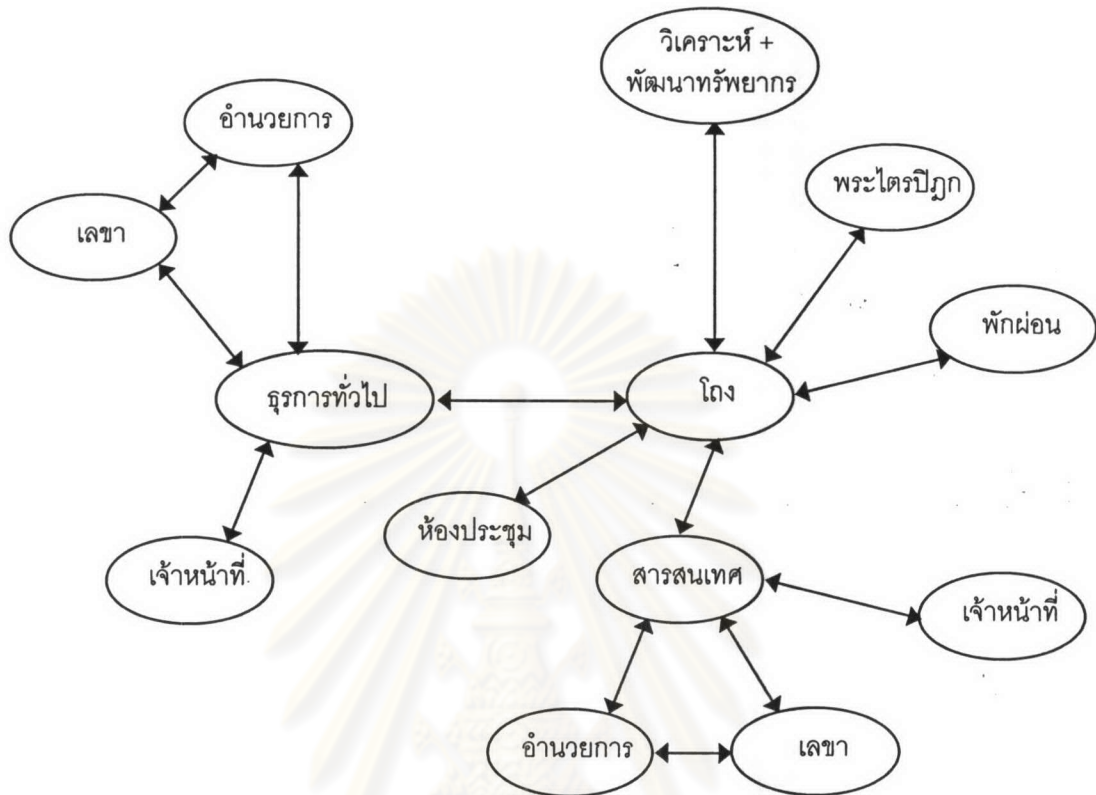
แผนภูมิที่ 6.3 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริการสาธารณะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 6.5 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนศูนย์สารสนเทศและสื่อทัศนศึกษา

ศูนย์วิทยุวิทยุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 6.6 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนทำงานเจ้าหน้าที่สำนักหอสมุด

เพื่อให้หอสมุดเป็นอาคารที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนัก จึงออกแบบให้อาคารเมื่อมองดูจากภายนอก จะเห็นเป็นเพียงอาคาร 2 ชั้น แต่ภายในนั้นใช้งานได้ถึง 4 ชั้น คือส่วนฐานอาคารหรือชั้น 1 ทำเป็น ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่และงานระบบ ชั้นที่ 2 และ 3 เป็นห้องสมุด ส่วนชั้นใต้หลังคาเป็นส่วนบริการ สารสนเทศ นอกจากนั้นทำ COURT ตรงกลางเพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนและ COURT ยังช่วยนำแสงเข้าสู่ อาคารอีกทั้งยังช่วยระบายอากาศในชั้นฐานอีกด้วย

จากความต้องการรูปแบบเป็นอย่างอาคารไทย ส่วนฐานที่ทำเป็นฐานปัทม์ และมีการใช้ช่อง ระบายอากาศเป็นช่องที่กรุด้วยลูกกรงมะหวด ส่วนชั้นอื่นๆ ที่เป็นห้องสมุดจะใช้เป็นบานเลื่อนและบาน กระจุกกระจิก เพื่อสามารถให้แสงเข้าอาคารได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเมื่อไม่ใช้เครื่องปรับอากาศก็สามารถ ระบายอากาศด้วยช่องเปิดเหล่านี้ ส่วนชั้นใต้หลังคามีการเจาะช่องหน้าต่างที่ Domer และหน้าบันเพื่อ รับแสงจากภายนอกและเป็นช่องเปิดระบายอากาศเมื่อไม่ใช้เครื่องปรับอากาศ

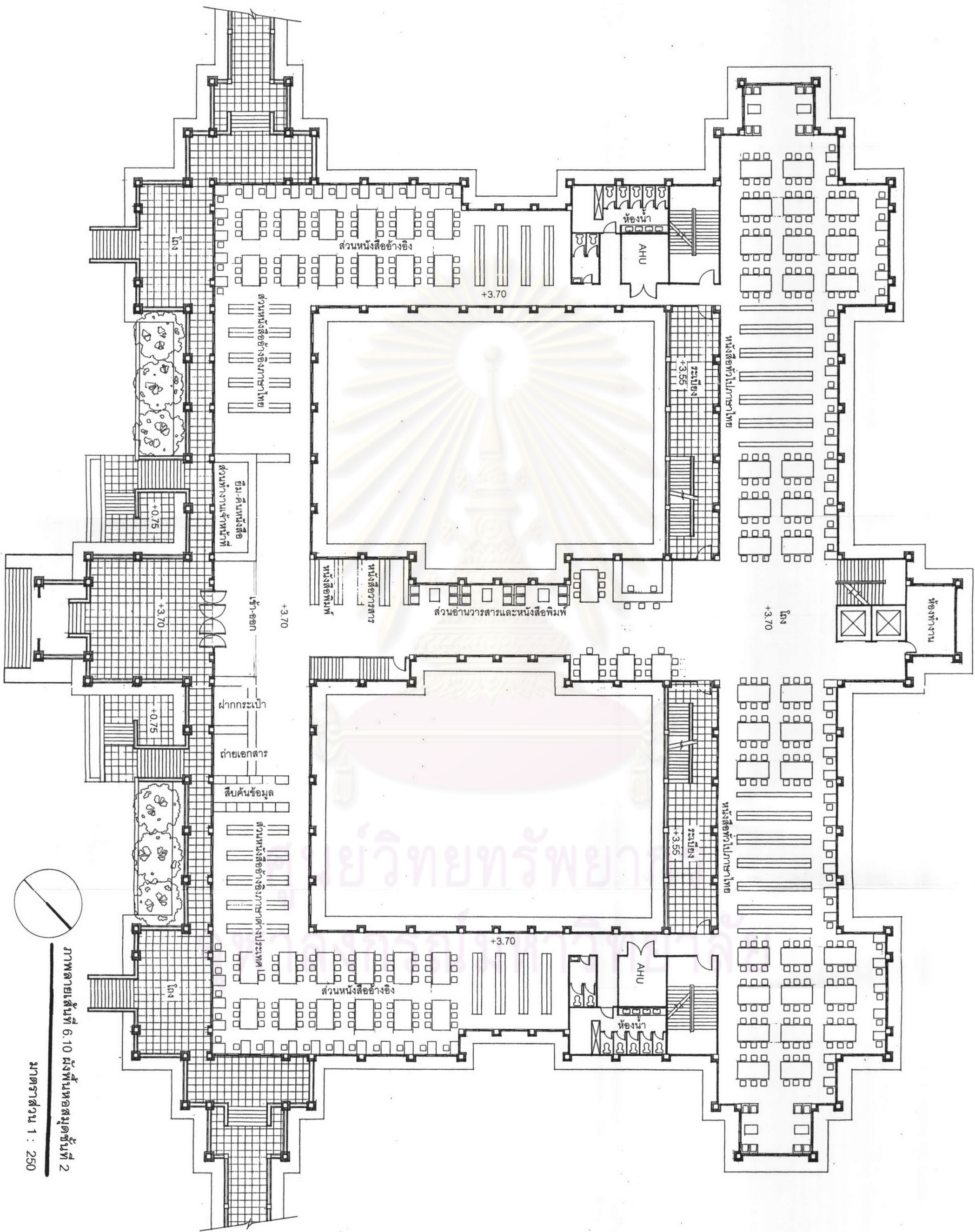
และเนื่องจากเป็นอาคารประเภทอาคารเกี่ยวกับการศึกษาจึงไม่ประดับตกแต่งมากนัก ลวดลายและองค์ประกอบโดยรวมใช้เป็นลายเรียบๆ ทำเป็นบัวหรือคิ้วเท่านั้น ส่วนหลังคาตกแต่งด้วยช่อฟ้าใบระกาหางหงส์ ซึ่งเป็นลักษณะของการทอรูปทรงให้เป็นแบบเรียบๆ และไม่มีการตกแต่งเป็นเพียงลายปูนปั้นทาสีขาวเท่านั้น

ส่วนโครงสร้างต้องการโครงสร้างที่แข็งแรง และเหมาะกับงานระบบอาคารต่างๆ ดังนั้นยังเลือกโครงสร้างด้านล่างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ส่วนด้านบนซึ่งเป็นโครงสร้างหลังคาใช้โครงสร้างเหล็กซึ่งมีน้ำหนักเบาและซ่อมแซมได้ง่ายเป็นโครงสร้างรับหลังคา

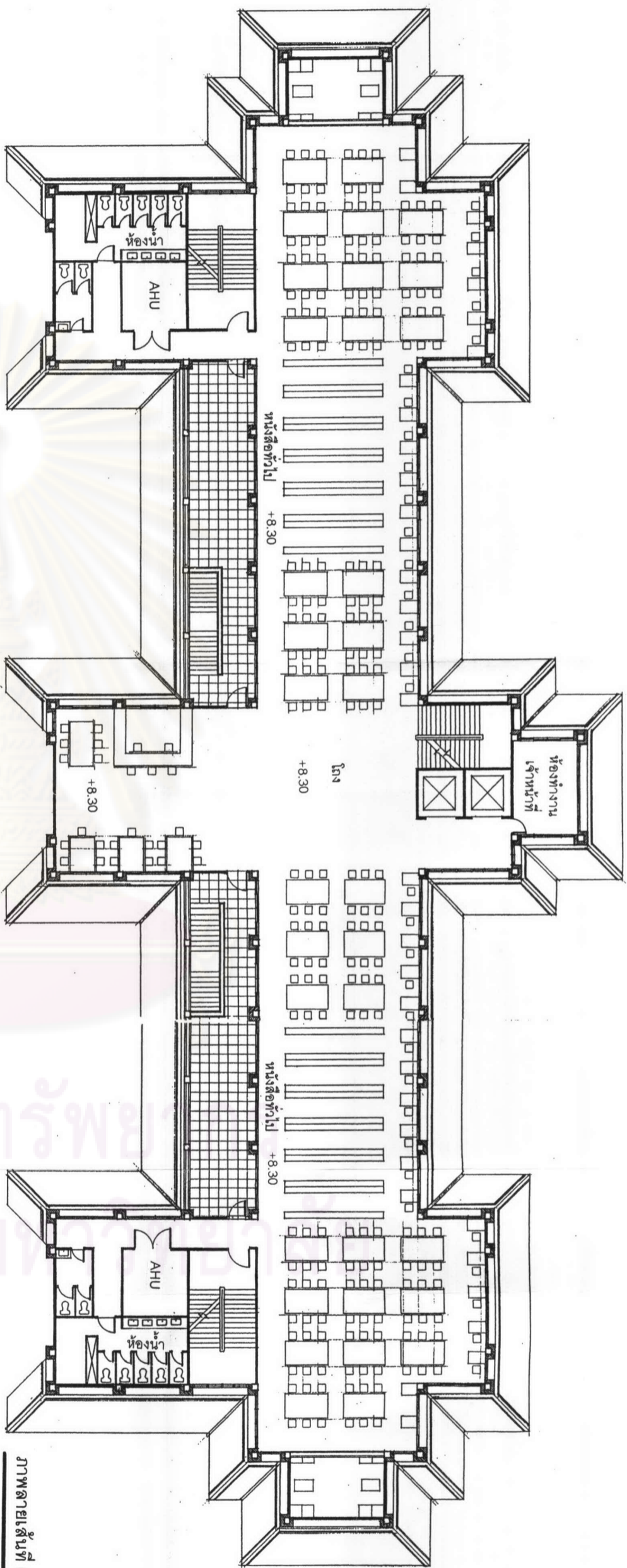
จากแนวคิดดังกล่าวจึงได้เสนอแนวทางการออกแบบหอสมุดดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

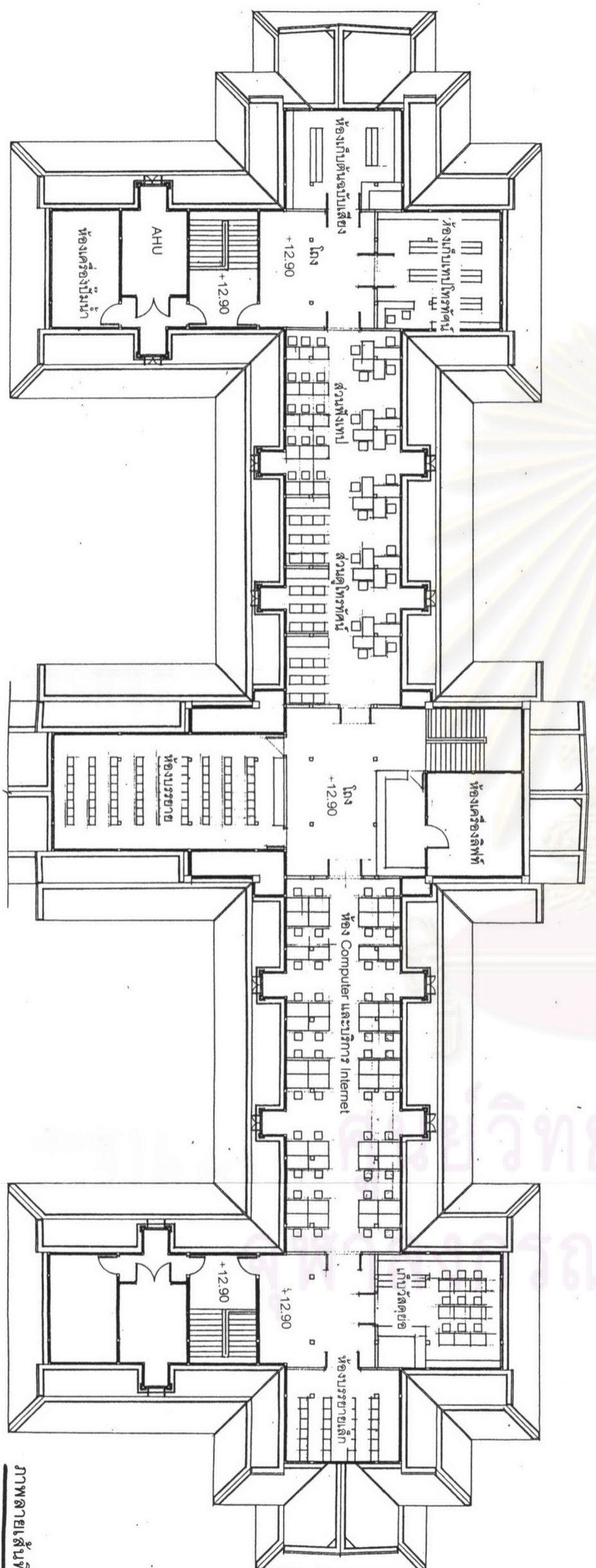

ภาพลายเส้นที่ 6.10 ผังพื้นที่หอสมุดชั้นที่ 2
 มาตราส่วน 1 : 250

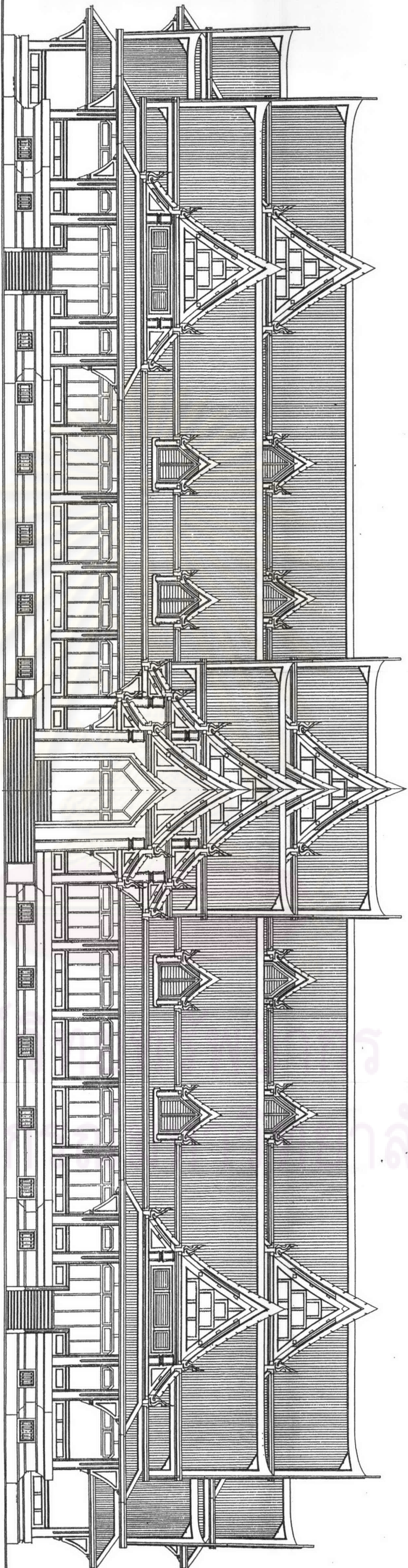
ภาพลายเส้นที่ 6.11 ชั้นพื้นที่หอสมุดชั้นที่ 3

มาตราส่วน 1 : 250

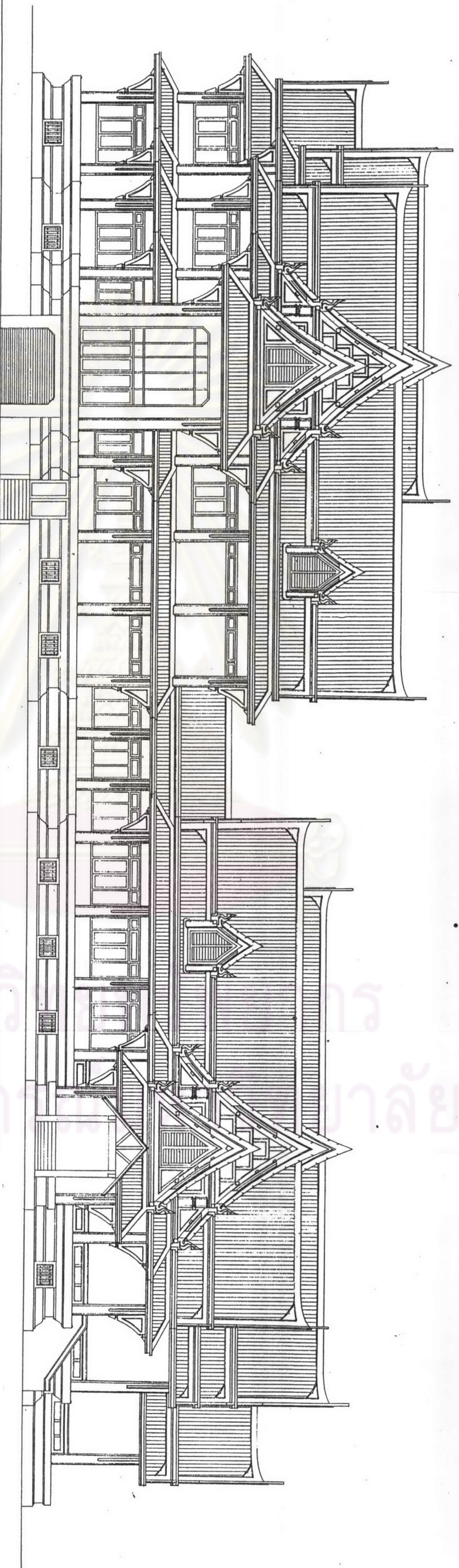
ภาพลายเส้นที่ 6.12 ชั้นพื้นที่หอสมุดชั้นที่ 4

มาตราส่วน 1 : 250

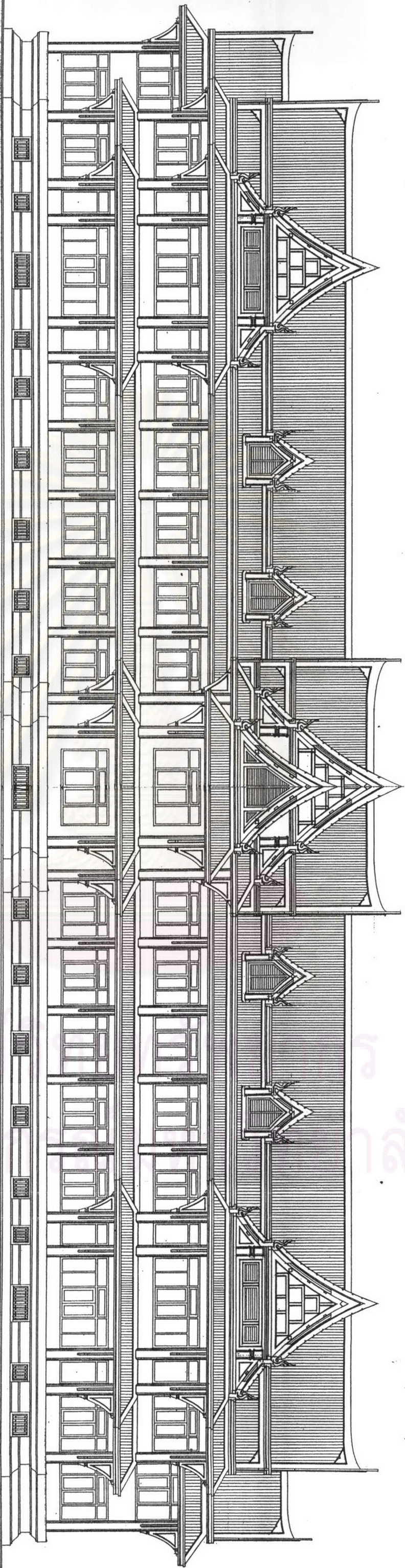
ภาพลายเส้นที่ 6.13 รูปตั้งหอสมุดด้านหน้า

มาตราส่วน 1 : 200

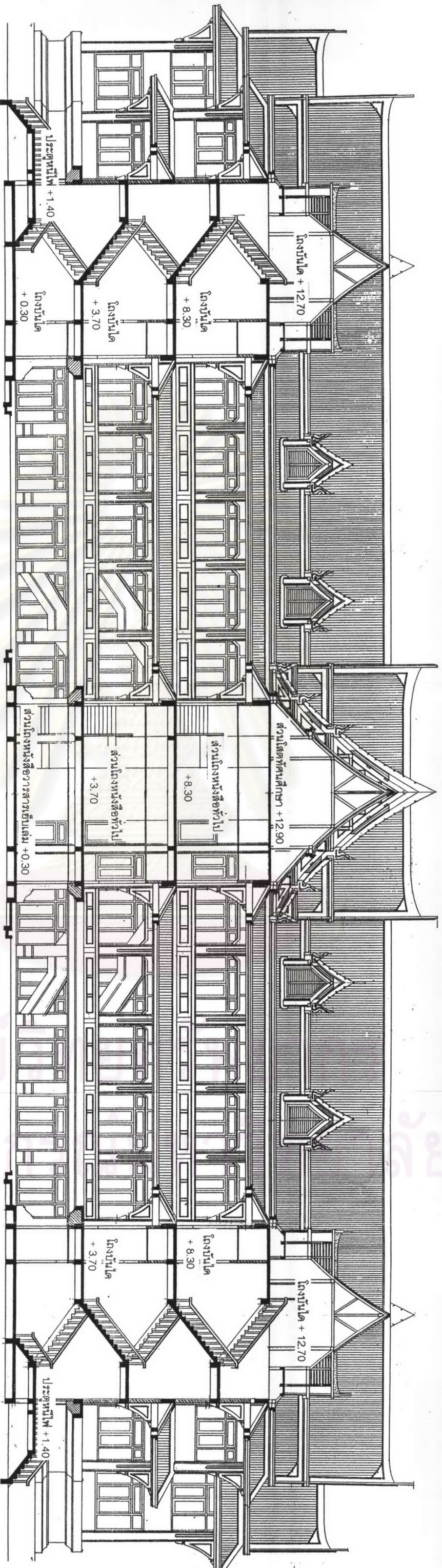
ภาพลายเส้นที่ 6.14 รูปตัดของหอสมุดชั้นวาง

มาตราส่วน 1 : 200

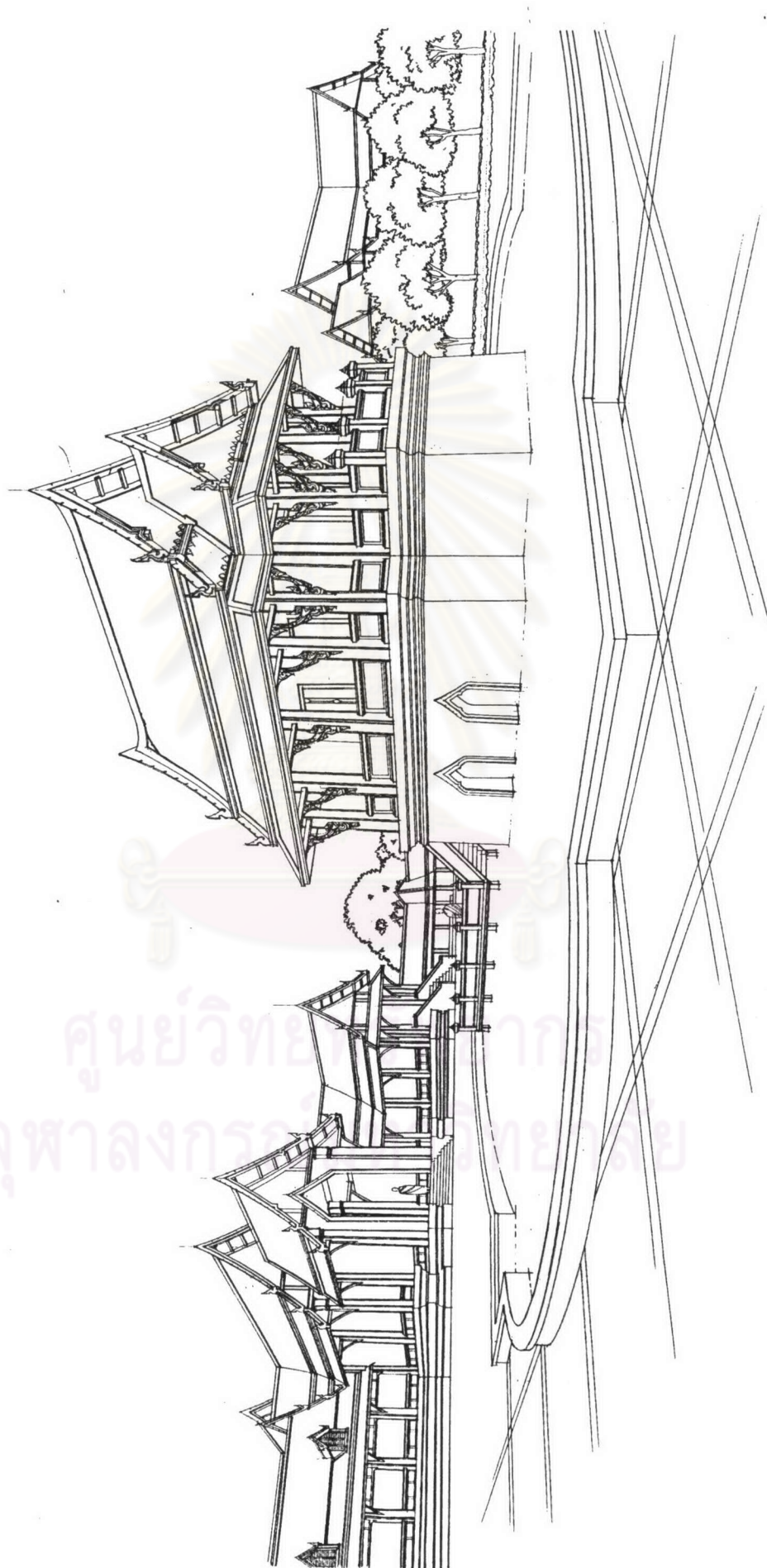
ภาพลายเส้นที่ 6.15 รูปตัดของหอสมุดด้านหลัง

มาตราส่วน 1 : 200

ภาพลายเส้นที่ 6.16 รูปตัดหอสมุด

มาตราส่วน 1 : 200

ภาพลายเส้นที่ 6.18 ที่ศัณยภาพหอพระไตรปิฎกและหอสมุด

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย